

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Behovsutredning för tillsyn enligt miljöbalken 2018–2020

Miljöskydds-, natur- och vattenavdelningarna

Rapportnr: 2018:19

ISSN: 1403-168X

Rapportansvarig: Kristina Höök Patriksson, Lotta Sahlin-Skoog, Susanna Werner

Foto: Backnejlika på Vätterns strand, Kristina Höök Patriksson

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Rapporten finns som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer/Rapporter.

Förord

Enligt Miljötillsynsförordningen (SFS 2011:13) ska det hos en operativ tillsynsmyndighet finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska avse en tid om tre år. Utredningen ska ses över vid behov och minst en gång varje år. Behovsutredningen och tillsynsplanen ska beslutas av den inom myndigheten som beslutar om användningen av myndighetens resurser.

En operativ tillsynsmyndighet ska föra ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. För varje verksamhetsår ska en operativ tillsynsmyndighet upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på behovsutredningen och verksamhetsregistret.

En arbetsgrupp med representanter från Miljöskydds-, Natur- och Vattenavdelningarna har tagit fram en behovsutredning för Länsstyrelsen i Västra Götalands läns tillsyn enligt miljöbalken. Behovsutredningen avser perioden 2018-2020. Det första året är preciserat och för de andra åren anges en översiktlig bedömning av kända förändringar.

Enligt Miljötillsynsförordningen ska behovsutredningen ses över vid behov och minst en gång varje år. Behovsutredningen kommer att ses över årligen i samband med Länsstyrelsens verksamhetsplanering för nästa budgetår.

Tillsynsarbetet utförs som en fortlöpande process, där de olika faserna *behovsutredning*, översyn av resurser och kompetens, planering, genomförande och utvärdering följer på och återkopplar till varandra.

Beslut om fastställande av denna behovsutredning har fattats av länsöverdirektör Lisbeth Schultze.

Innehållsförteckning

Förord.....	1
Sammanfattning av tillsynsbehov i länet	3
Vad påverkar tillsynsbehovet i Västra Götalands län?	8
Behovsutredning naturvård	16
Behovsutredning vattenskydd.....	24
Behovsutredning vattenverksamhet	25
Behovsutredning miljöskydd	29
Behovsutredning förorenade områden och miljöriskområden	37
Underlag	39

Sammanfattning av tillsynsbehov i länet

Miljöbalken (MB) syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. I miljöbalken uttrycks detta genom balkens rättsligt bindande syfte och de allmänna hänsynsreglerna. Tillsynen är ett medel för att säkerställa miljöbalkens syfte.

I Miljötillsynsförordningen definieras begreppet operativ tillsyn som tillsyn som utövas direkt gentemot den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtar eller har vidtagit en åtgärd. Länsstyrelsens tillsynsansvar enligt 2 kap miljötillsynsförordningen har i denna behovsutredning fördelats utifrån de VÄS-koder som länsstyrelserna använder för ärendehantering, tidsredovisning och budget. Miljötillsynsförordningens (SFS 2011:13) regler om behovsutredning och tillsynsplan inkluderar myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Dessutom tas tillsyn enligt ”Sevesolagstiftningen”, samt lagen om allmänna vattentjänster med i denna behovsutredning eftersom denna tillsyn är så nära knutna till tillsyn enligt miljöbalken.

I behovsutredningen har Länsstyrelsen bedömt hur stor tillsynsinsats som behövs för att tillsynen på ett konstruktivt sätt ska bidra till att de nationella miljökvalitetsmålen uppnås samt att miljökvalitetsnormer och åtgärdsplaner uppfylls samt vilka resurser som behövs för att hantera inkommande ärenden.

Utredningen visar att behovet av resurser för miljöbalkstillsyn är avsevärt större än de medel som finns tillgängliga. En årsarbetskraft nedan utgörs av 220 dagar.

Resursbehovet för **naturvård** är **13,6 åa**. Det är fördelat på 7,7 åa för återkommande objekt (mest naturreservat och strandskyddsområden), 3,8 åa för inkommande ärenden (händelsestyrt) och 2,1 åa för avgränsade insatser (informationsinsatser etc. i förebyggande syfte). Resursbehovet är framräknat enligt Miljösamverkan Sveriges modell för första året, därför blir det en ökning från 2017.

Resursbehovet för **vattenskyddsområden** är **0,4 åa** att jämföra med 0,25 åa föregående år. Resursbehovet är framräknat enligt Miljösamverkan Sveriges modell för första året. Det tillsammans med behov av en rad satsningar för arbete med att säkra dricksvattenförsörjningen ger ett ökat behov för 2018.

Resursbehovet för **vattenverksamheter** är **21,9 åa** vilket är en ökning med 2 åa föregående år. Det är särskilt inom tillsyn av särskilt stora objekt (53523) som behovet ökat. Jämfört med tidigare år så tillkommer ytterligare projekt såsom t ex Järnvågen, delar av Frihamnen, tillfälliga bostäder i Lundbyhamnen och Västlänken/Olskrokens planskildhet, vilket ger ett ökat tillsynsbehov.

Resursbehovet för **miljöskydd** uppgår till **19,7 åa** vilket är en minskning med 0,5 åa jämfört med 2017. Det beror troligen på färre tillsynsobjekt inom miljöfarlig verksamhet då fler objekt överlätits till kommunerna samt en annan beräkning av behovet då modellen för behovsutredning ändrats något.

Resursbehovet för **förorenade områden** uppgår till **3,5 åa** vilket är en liten minskning jämfört med förra året, troligen beroende på mindre förändringar i hur behovet beräknas.

2018 års tillsynsbehov i persondagar

VÄS	Aktivitet	Tillsynsplan år 1	Behov år 1	Behov år 2	Behov år 3
458	Tillsyn för att förhindra allvarliga kemikalieolyckor (SEVESO)	460	510	=	=
515	Tillsyn av områdesskydd	930	1833	=	=
516	Tillsyn av vattenskyddsområden	40	90	+	=
5232	Skötsel av jordbruksmark	20	38	=	=
525	Samråd enligt 12 kap. 6 § MB	460	470	-	-
526	Tillsyn av dispenser och tillstånd	10	129	=	=
527	Tillsyn av skydd för djur- och växtarter	278	434	=	=
528	Övrig tillsyn (främst vilthägn)	47	91	=	=
535	Tillsyn av vattenverksamhet	3325	4817	=	=
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet*	2200	2918	=	=
565	Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer	12	12	=	=
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	363	693	+	+
566	Tillsyn av dumpningsdispenser	40	70	=	=
567	Tillsyn av övrig miljö och hälsoskydd	60	193	+	+
575	Tillsyn av förorenade områden	655	695	-	-
Summa		8900 (40,8 åa)	12993 (59,1 åa)		

*Exklusive tillsyn över infrastrukturprojekt

Troliga förändringar i tillsynsbehov inför 2019 och 2020

Nya föreskrifter har antagits med krav på kommunerna att uppdatera sina avfallsplaner vart fjärde år. Det kommer att medföra ett ökat resursbehov för Länsstyrelsen som har som uppgift att granska dessa planer. I vårt län rör det sig om uppskattningsvis ca 120 timmar per år.

Utredningen om vattenverksamhet kommer enligt regeringen att leda till lagförslag under våren-sommaren 2018. Detta kan komma att påverka tillsynsbehovet inom 535 kommande år.

Återkommande objekt, avgränsade insatser samt inkommande ärenden

I den modell vi valt för behovsutredningen har vi valt att under varje VÄS-kod dela upp tillsynsbehovet i återkommande objekt, avgränsade insatser och inkommande ärenden (klagomål, anmälningar, tips). I sammanfattningen redovisas tillsynsbehovet tvärs över organisationsstruktur och VÄS-koder för att en sammanvägning av tillsynsbehovet vid hela myndigheten ska kunna göras.

Till kategorin *Återkommande objekt* räknas tillsynsobjekt som kräver återkommande insatser och som kan planeras i förväg, t.ex. regelbundna besök, granskning av inrapporterade uppgifter samt handläggning av anmälningsärenden kopplade till objekten. Även händelsestyrda insatser kopplade till dessa objekt, som t.ex. klagomål och driftstörningar räknas in här. Bland de återkommande objekten återfinns främst objekt med tillståndsplikt och rapporteringskrav som hanteras med stöd av 9 och 11 kap. MB, objekt enligt 10 kap. MB samt vissa objekt enligt 8 kap. MB.

Tillsynsmyndighetens arbete med att initiera och driva omprövningar ingår också i tillsynen av återkommande objekt.

Denna kategori innehåller således både egeninitierad och händelsestyrd tillsyn.

Till kategorin *Avgränsade insatser* räknas behov inom områden där det inte finns några tydliga tillsynsobjekt eller där behoven är svårdefinierade. Det gäller exempelvis inom strandskydd, vissa vattenverksamheter och åtgärder som väsentligt förändrat naturmiljön samt avseende tillsynsbehov för vissa djur- och växtarter. Tillsynsbehovet för dessa objekt kan exempelvis hanteras genom inventeringar, tillsynskampanjer samt den myndighetsutövning som följer på den här typen av egeninitierade aktiviteter. De avgränsade insatserna avgränsas geografiskt, verksamhetsinriktat och ämnesstyrkt. Detta tillsynsbehov är svårt att beskriva på en övergripande nivå eftersom tillsynsuppdraget, såsom det definieras genom lagstiftningen, blir orealistiskt stort. Det verkliga tillsynsbehovet inom dessa områden uppstår i de fall anmälningar inkommer eller det på annat sätt kan antas att överträdelser av miljöbalken sker.

Alla avgränsade insatser är egeninitierade eller planerade insatser.

Till kategorin *Inkommande ärenden* räknas klagomål, tips och anmälningar (dock inte anmälningar om ändringar inom befintliga miljötillstånd). Det är lättare att beräkna tidsåtgången för anmälningar än för klagomål och tips, eftersom anmälningsärenden påminner om prövningsärenden på så sätt att det är anmälaren som tillhandahåller de underlag som behövs för handläggningen.

Samråd enligt 12 kap 6 § MB räknas som inkommande ärenden. Uppskattning av tillsynsbehovet inom denna kategori sker utifrån erfarenhet, uppföljning av nedlagd tid samt användning av speciella rutiner/arbetsätt som påverkar arbetsinsatsen.

När det gäller klagomålsärenden tillkommer utredning och kommunikering m.fl. arbetsmoment som kan vara svårförutsägbara moment inom tillsynen. Om det förekommer många inkommande ärenden/klagomål inom ett tillsynsområde eller för ett visst antal objekt kan detta leda till att dessa objekt förs in i kategorin avgränsade insatser, d.v.s. ett särskilt behov har på detta sätt visat sig och en särskild tillsynsinsats behöver genomföras.

Inkommande ärenden kan hanteras genom förelägganden med stöd av 26 kap 9 § MB, föreläggande om försiktighetsmått alternativt ”ingen erinran” eller genom avskrivning av obefogade klagomål eller tips.

Denna kategori är enbart händelsestyrd.

Förordningen om avgifter för prövning och tillsyn

I kap 10 i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (nedan kallad FAPT) framgår att länsstyrelserna årligen ska redovisa kostnader och inkomster för vissa typer av arbete (3 §). Länsstyrelserna ska därutöver enligt 4§ också redovisa ”beräknade kostnader för nödvändiga tillsynsåtgärder som enligt länsstyrelsernas bedömning inte kan täckas av avgifterna” enligt FAPT:en. Länsstyrelserna ska vidare ange skälen för sina bedömningar (4§) samt samverka för en enhetlig redovisning (5 §). Redovisningen ska ske till Naturvårdsverket. Miljösamverkan Sverige har tagit fram en modell för bedömning och beräkning av tillsynsbehovet som länsstyrelserna bör använda sig av för att kunna göra denna redovisning till Naturvårdsverket. Länsstyrelsen i Västra Götaland har använt denna modell för att beräkna tillsynsbehovet och kunna göra redovisningen till Naturvårdsverket.

I 4 § efterfrågas beräknade kostnader för nödvändiga tillsynsåtgärder. Dessa kostnader likställs med det behov som ska tas fram enligt miljötillsynsförordningen (1 kap 6 §). I behovsutredningen anges tid för olika tillsynsåtgärder. För att räkna fram kostnader utgår vi från följande:

- produktiv arbetstid motsvarar 75 % av en tjänst
- kostnaden för vår arbetstid är 800 kr/h¹.

Den totala kostnaden för tillsyn blir således:

$$\text{Behov (h)} * (1/0,75) * 800 \text{ kr/h}$$

Redovisningen till FAPT ska avse behovet för föregående år jämfört med det år redovisningen sker. Detta för att behovet ska kunna jämföras med utfallet av genomförd tillsynstid samt tillsynsintäkter för det år som passerat.

Planerad eller händelsestyrd tillsyn

Den operativa tillsynen kan vara planerad eller händelsestyrd. Både den händelsestyrda och den planerade tillsynen kan bedrivas i förebyggande syfte, exempelvis

¹ 800 kr/h är den timkostnad för tillsyn som i regel anges i FAPT:en i de fall timavgift ska utgå.

genom rådgivning per telefon, eller för att följa upp och kontrollera att gällande regler följs.

Med planerad tillsyn avses sådan tillsyn som Länsstyrelsen planlägger och utför på eget initiativ i enlighet med tillsynsplanen. I denna behovsutredning redovisas denna tillsyn under dels *Återkommande objekt*, dels under *Avgränsade insatser*.

Planerad, främjande tillsyn i form av *Avgränsade insatser* kan t.ex. vara en informationskampanj som riktas till en särskild målgrupp i syfte att förebygga olovlig verksamhet. Genom information och rådgivning skapas förutsättningar för att miljöbalkens ändamål tillgodoses. Ett annat exempel på främjande tillsyn kan vara uppföljning av verksamhetsutövarnas egenkontroll, vilket i denna BU räknas in under tillsynen som bedrivs för *Återkommande objekt*.

Den planerade tillsynen kan också vara kontrollerande, dvs. att Länsstyrelsen initierar kontroller med avseende på en särskild målgrupp eller ett målområde, följer upp fastställda villkor i beslut etc. Idag är en stor del av Länsstyrelsens miljöbalkstillsyn händelsestyrd, dvs tillsynen initieras av inkomna klagomål/tips eller att tillsynsmyndigheten upptäcker överträdelser. Dessa tillsynsinsatser redovisas i huvudsak under kategorin *Inkommande ärenden*.

Länsstyrelsens övergripande målsättning bör vara att mer av tillsynen är planerad och främjande, alltså sådan som kan genomföras som t.ex. *Avgränsade insatser*. Behovet av resurser för hantering av inkommande ärenden som är kopplade till fasta tillsynsobjekt räknas dock in under behovet av tillsyn för *Återkommande objekt*.

Allmänt om tillsyn enligt miljöbalken

Tillsyn enligt miljöbalken styrs framför allt av 26:e kapitlet. Tillsynen ska säkerställa syftet med miljöbalken och till balken kopplade föreskrifter.

Tillsynsmyndigheten ska kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.

Vad är rimligt behov?

Länsstyrelsens utgångspunkt för behovsutredningen ska vara att göra avgränsningar och avvägningar utifrån reella behov och vad som behövs för att uppnå miljökvalitetsmålen. Därmed blir det en rimlig balans mellan behovsutredning och tillsynsplan.

I tillsynsmyndighetens uppdrag ligger att kunna prioritera åtgärder där de gör mest nytta utifrån definition av tillsynsuppdraget, bl.a. med utgångspunkt i miljökvalitetsmålen. Vi måste därför göra prioriteringar i vårt tillsynsarbete. Utöver detta måste ett visst mått av avgränsningar och prioriteringar ske redan i behovsutredningen.

Vår ambition är att behovsutredningen ska grunda sig på det verkliga tillsynsbehovet ur miljösynpunkt samt var det är kostnadseffektivt att nå en effekt genom att bedriva tillsyn. Om den tillsyn vi bedriver inte ger någon effekt i förhållande till våra uppdrag så kanske det inte finns ett verkligt tillsynsbehov utan det man vill uppnå kanske bättre nås på andra sätt än via tillsyn. Beräkningen av tillsynsbehovet hänger också starkt samman med myndighetens arbetssätt och vilka effekter man lyckats uppnå genom tillsynsarbetet.

Vad påverkar tillsynsbehovet i Västra Götalands län?

Beskrivning av situationen i länet av betydelse för miljöbalkstillsynen

Behovet av naturvårdstillsyn styrs i hög grad av de givna naturförutsättningarna. Västra Götalands län är ett stort län med mycket varierande och speciell natur; havs- och insjö kust, gammal jordbruksbygd, lövskogar, platåberg och stora skogs- och våtmarksområden. Den varierande naturen och en lång tradition av skyddad natur gör att det finns över 500 naturreservat och 4 nationalparker. Det kräver en hel del tillsyn för att säkerställa att natur och friluftsvärden upprätthålls.

Länet är också kust- och sjörikt med en lång kuststräcka, de två stora sjöarna Vänern och Vättern och ett i övrigt sjö- och årikt landskap, särskilt i Dalsland, Sjuhäradsbygden och i norra Skaraborg. Strandskyddet är omfattande, trots att Västra Götalands län har generella undantag, och därmed är också tillsynen inom strandskyddet omfattande. Det förekommer mycket fritidshusbebyggelse utmed kusterna och exploateringstrycket är stort. Det är ofta där som tillsynen behövs.

Västra Götalands län präglas också i hög grad av jordbruk med fullåkersbygd i Skaraborg och Fyrbodalområdet samt mer småbruten odlingsbygd i norra Skaraborg, Sjuhärad, vid kusten och Dalsland. Det påverkar också i hög grad naturvårdstillsynen. Det generella biotopskyddet genererar en hel del tillsynsärenden årligen. I länet finns cirka 5 000 markavvattningsföretag. Behovet av tillsyn av markavvattningsföretagen är stort.

Vid de besöksintensiva naturskyddade områdena Hornborgasjön och Koster måste tillsynen koncentreras till att bevaka beträdnadsförbud, brott mot fiskeföreskrifter, hastighetsgränser (båt), olovlig eldning etc. Vid mindre besöksintensiva naturreservat finns ett behov av att ha tillgång till en utbildad naturvårdsvakt som kan rycka ut vid överträdelser.

Västra Götalands län är ett rovdjurslän. Vi har bl.a. varg och lo, vilket innebär ett behov av en hel del förebyggande tillsyn i form av ex. informationskampanjer. Vi ser ett behov av att arbeta mer riktat än tidigare mot illegal jakt på rovdjur.

Sveriges största sjö Vänern har, liksom västkusten, många småbåtshamnar och fritidshusbebyggelse med bryggor och där nybyggnation, renoveringar och muddringar sker frekvent. Kvittblivning av muddermassor hanteras delvis genom dumpning till havs. Vid Vinga i havet utanför Göteborg ligger den största platsen där dumpningsdispens har beviljats.

Inom länet ligger Sveriges största hamn, stora petrokemiska industrier och flera raffinaderier. Detta påverkar Länsstyrelsens tillsyn av miljöfarlig verksamhet till stor del, då behovet av tillsyn vid dessa verksamheter är stort. Det finns också annan tung industri i form av massa- och pappersindustri, fordonsindustri, cementindustri, glasindustri, kemisk industri samt smältverk m.m. Här finns också ett flertal textilindustrier, många verkstadsindustrier och stora deponier. Den stora förekomsten av större miljöfarlig industri medför också att många verksamheter berörs av EU-direktiv som IED-direktivet och Sevesodirektivet.

Västra Götalands län präglas av en långvarig industriell verksamhet vilket påverkar förekomsten av förorenade områden. Länet har ojämförligt flest antal objekt i landet som är klassificerade i riskklass 1 och 2 enligt MIFO, Naturvårdsverkets Metodik

för Inventering av Förorenade Områden. Detta innebär cirka 180 objekt i riskklass 1, varav cirka 60 är pågående verksamheter och cirka 30 nedlagda objekt i riskklass 1 med Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet. I riskklass 2 finns cirka 1 300 objekt.

I Göteborg pågår flera infrastruktursatsningar med flera stora vattenverksamheter som broar och tunnlar där masshantering och kontrollprogram ger flera och stora följdärenden.

Länets största vattenkraftverk ligger i Göta älv och dessutom finns ytterligare cirka 300 mindre kraftverk. I åtgärdsprogrammet till vattenförvaltningsarbetet anges behov av stora tillsynsinsatser med en femtedel av all vattenkraft varje år. Vidare pekar Vattenmyndigheten på behov av tillsyn av alla vattenuttag, exempelvis i åarna i jordbruksområden, och även en regelbunden tillsyn av vattenskyddsområden.

Förändringar i omvärlden som påverkar behovet

Här görs en omvärldsanalys av förändringar som påverkar tillsynsbehovet, t ex ändrad lagstiftning, nya krav på tillsynsintervall etc.

Dammsäkerhet

Alla dammar som omfattas av dammsäkerhetsförordningen ska vara klassade vid utgången av 2018.

Granskningen pågår under åren 2015-2018 med särskild fokus på de 42 dammar som kan ge störst konsekvenser.

Åtgärdsprogram Vatten

Förvaltningsplan inklusive åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt beslutades av Vattenmyndigheten den 13 dec 2016. Åtgärdsprogrammet innehåller flera åtgärdsuppdrag till Länsstyrelsen med fokus på tillsyn och tillsynsvägledning och åtgärdsuppdragen för den nya förvaltningscykeln 2016-2021 är mer tydliggjorda jämfört med föregående cykel. Det innebär bl. a. att Länsstyrelsen ska bedriva tillsyn vid en femtedel av alla vattenkraftverk varje år och att alla vattenuttag och vattenskyddsområden ska få tillsyn. Länsstyrelsen ska se till att alla verksamhetsutövare genomför egenkontroll och har de kontrollprogram som behövs.

Åtgärdsprogrammet innebär också att Länsstyrelsen vid prövning och tillsyn enligt 9, 10 och 11 kap. behöver kräva åtgärder så att MKN följs. Enligt Vattenmyndigheten utövas inte tillsyn i tillräcklig omfattning för att säkerställa och följa upp att tillståndspliktiga verksamheter genomför de åtgärder som behövs för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten. Länsstyrelsen ska enligt åtgärdsprogrammet säkerställa att alla avloppsreningsverk och industrier med utsläpp av miljöfarliga eller övergödande ämnen begränsar sina utsläpp så att de inte påverkar vattenförekomster som inte uppnår god status. Det innebär bland annat att Länsstyrelsen måste arbeta med omprövningar eller utökad tillsyn av en stor del av alla avloppsreningsverk om de ska klara åtgärdsprogrammets krav om utsläpp av maximalt 0,1 mg fosfor per liter utgående vatten.

Länsstyrelsen behöver också utöka sin prövning och tillsyn generellt sett med syfte att få tillstånd åtgärder avseende förbättrad kontinuitet, morfologi, hydrologi, åtgärder mot övergödning, minskade utsläpp och minskade läckage av miljögifter från förorenade områden samt luftutsläpp som leder till försurning. Vattenskydd

Uppdraget och förstärkta anslag för att långsiktigt säkra en hållbar dricksvattenförsörjning innebär ett utökat resursbehov för arbete med skydd av dricksvatten 2018 och framåt.

Vattenverksamhet - tillsyn stora projekt

Flera stora projekt som t ex Västlänken, Järnvågen, delar av Frihamnen och tillfälliga bostäder i Lundbyhamnen startar vilket ger ett ökat tillsynsbehov från 2018 och framåt. Med stor sannolikhet drar detta även med sig tillsyn enligt kap 9 och 10 men i skrivande stund har vi inte klart för oss omfattningen.

Miljö kvalitetsmålen

Länsstyrelsen har en samordnande roll i det regionala arbetet med miljömålen. Vi följer också upp hur miljöarbetet går.

Vi fokuserar på fyra utmaningar för Västra Götaland där vi tillsammans kan skapa bättre förutsättningar för miljön:

- Minskad klimatpåverkan och ren luft
- Hållbar användning av vattenmiljöer
- Hållbart brukande av skog och odlingslandskap
- God boendemiljö och hållbar konsumtion

Inom varje utmaning finns åtgärder för lokala och regionala aktörer i Västra Götaland för att nå de regionala miljömålen. Kommunerna, Västra Götalandsregionen, universitet och högskolor, näringsliv, markägare, ideella organisationer, Skogsstyrelsen, Trafikverket och Länsstyrelsen är några viktiga aktörer för genomförandet. Syftet med åtgärdsprogrammet är att det ska vägleda och stödja prioriteringar samt stimulera till en ökad samverkan i det lokala och regionala miljöarbetet. Flera åtgärder grundar sig på lagkrav medan andra åtgärder till större del är frivilliga. Under programmets period stödjer Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och Västra Götalandsregionen arbetet genom att bidra till samverkan, följa upp åtgärderna och sprida goda exempel.

Programmet innehåller 46 nya åtgärder som aktörerna åtar sig att arbeta med. Några av dessa åtgärder berör direkt tillsynen men tillsynen är i övrigt en stödjande verksamhet för att nå miljömålen.

Tillsynen ska säkerställa syftet med miljöbalken, dvs. en långsiktigt hållbar utveckling inom särskilt skyddsvärda områden. De nationella miljö kvalitetsmålen ger vägledning om prioriteringar i tillsynen.

Miljö kvalitetsnormer

Idag finns miljö kvalitetsnormer för:

- olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477)
- olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- omgivningsbuller (SFS 2004:675)

Myndigheter och kommuner ska säkerställa att de miljö kvalitetsnormer som meddelats enligt 5 kap. 1 § MB uppfylls. Detta ska bl.a. göras vid utövande av tillsyn

(5 kap. 3 § MB). Länsstyrelsens tillsyn har inte så stor möjlighet att påverka MKN för utomhusluft och omgivningsbuller. Däremot har tillsynen möjlighet att påverka MKN som rör parametrar i vattenförekomster och olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten.

Vattenmyndighetens beslut om miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram för vattenförekomster är ett värdefullt underlag för Länsstyrelsens prioritering av miljöbalkstillsynen. Den 13 december 2016 beslutade Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt om miljö kvalitetsnormer för vatten, förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivning för distriktet. Länsstyrelsen i Västra Götalands län publicerade miljö kvalitetsnormerna som föreskrift den 21 december 2016.

För att uppnå miljö kvalitetsnormerna krävs miljöförbättrande åtgärder i många vattenområden och även på land. Enligt åtgärdsprogrammet ska Länsstyrelsen prioritera rådgivning om miljöhänsyn till jordbruksverksamheter, genomföra en översyn av befintliga tillståndspliktiga verksamheter enligt 9 och 11 kap. MB, säkerställa att verksamhetsutövare genomför egenkontroll samt åtgärda förorenade mark- och vattenområden. Fokus ska ligga på verksamheter i de områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status eller god kemisk status, enligt Vattenmyndighetens miljö kvalitetsnormer. För att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås behövs ökade insatser inom planerad tillsyn.

Risker

Dammsäkerhetsarbetet har utökats för att begränsa riskerna för att dammar brister. Granskningen pågår under åren 2015-2018 med särskild fokus på de 42 dammar som kan ge störst konsekvenser.

Inom länet finns många industrier där hantering av kemikalier sker som kan medföra risker. Dessa verksamheter berörs av Sevesolagstiftningen.

Överlåtelse av tillsyn

Inom länet finns totalt ca 850 miljöfarliga verksamheter som är tillståndspliktiga. Länsstyrelsen har överlåtit tillsynen över större delen (ca 550 st.) av dessa verksamheter till kommunerna och har kvar tillsynsansvaret för ca 300 verksamheter. Några av besluten om överlåtelse av tillsyn är gamla, en del av dem är fattade med stöd av miljöskyddslagen. Ambitionen är att successivt se över och förnya överlåtelseerna. Inriktningen är i så fall att gärna överlåta tillsyn över täkter, jordbruk och avloppsreningsverk. Däremot anser Länsstyrelsen att det i de flesta fall är bättre att Länsstyrelsen har tillsynen över verksamheter som berörs av IED-direktivet och Sevesodirektivet. Länsstyrelsen kan därför komma att överväga att ta tillbaka tillsynen över en del sådana objekt. Troligen innebär inte denna successiva förändring att tillsynsbehovet hos Länsstyrelsen ökar totalt sett, men fokus för tillsynen kommer flyttas mot mer komplicerade verksamheter som styrs av flera lagstiftningar och regelverk.

Länsstyrelsen arbetar även aktivt för att överlåta tillsynen av vattenskyddsområden till kommunerna, vilket sker i samband med beslut om nya eller reviderade vattenskyddsområden samt vid förnyelse av beslut om överlåtelse av tillsyn enligt miljöbalken.

Värdegrund, rättssäkerhet och helhetssyn

Länsstyrelsen har en värdegrund för sitt arbete: Lyhörd expertis och Framåtriktad förvaltning. Vår gemensamma värdegrund beskriver förhållningssätt och beteenden

som ska vägleda oss i vår vardag. Den tar sin utgångspunkt i den statliga värdegrunden och i våra relationer. Värdegrunden är gemensam för alla Länsstyrelsens chefer och medarbetare och samtliga anställda har varit delaktiga i att formulera den. Länsstyrelsens värdegrund är viktig att ha med sig i tillsynsarbetet.

Som myndighet ska vi vara experter med fokus på sådant som kompetens, objektivitet och effektivitet, men det är lika viktigt att vårda våra relationer, att kunna konsten att lyssna och handlägga med god service - **Lyhörd expertis**.

Det är framåtriktad och lyhörd som är essensen i vår värdegrund. Vår värdegrund ska sträva åt att ge individ och samhälle en öppnare och mer nyskapande länsstyrelse. På samma gång ska vi fortsätta stå för trygghet, effektivitet, kompetens och rättssäkerhet.

Vi ska stå för stabilitet och rättssäkerhet genom att värna om att våra gemensamma överenskommelser i samhället följs ...men samtidigt ska vi bidra till ständiga förbättringar och bli en öppnare och mer nyskapande Länsstyrelse - **Framåtriktad förvaltning**.

Tillsynen ska bedrivas så att trygghet uppnås för den enskilde medborgaren eller verksamhetsutövaren. Det innebär konkret att de människor som blir utsatta för Länsstyrelsens tillsyn ska behandlas lika, ska få tydliga besked, ska behandlas med respekt och rättssäkerhet. Ofta syftar Länsstyrelsens tillsyn till att gynna allmänhetens intressen, vilket kan uppfattas som en motsättning gentemot en enskild medborgares eller verksamhetsutövares intressen och trygghet. Det är dock värt att påpeka att även allmänheten utgör en grupp som sammantaget består av många enskilda medborgare.

Rättssäker tillsyn innebär att handlägningsrutiner ska följas. Den enskilde medborgaren eller verksamhetsutövaren som utsätts för tillsyn, ska ha möjlighet att föra fram sin talan i ärendet. Länsstyrelsens beslut ska grundas på vedertagen rättspraxis och vara granskade i samverkan med flera avdelningar.

Länsstyrelsens helhetssyn ska tillämpas i tillsynen. Det innebär konkret att samverkan ska ske mellan flera avdelningar i enskilda tillsynsärenden när så är befogat. Om vi samarbetar kan det underlätta för den vi riktar tillsynen mot att förstå vad målet med tillsynen är.

Regleringsbrev

I regeringens regleringsbrev till Länsstyrelserna för år 2018 anges följande om miljötillsyn:

1 Mål och återrapporteringskrav

19. Miljökvalitetsnormer för luftkvalitet

Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Skåne, Västra Götalands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts eller under året kommer att fastställas åtgärdsprogram med syfte att nå miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts, vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på halterna samt om miljökvalitetsnormerna följs. I de fall EU:s luftkvalitetsdirektiv överträds ska länsstyrelserna bedöma hur länge överträdelserna antas bestå.

3 Uppdrag

19. Minskad klimatpåverkan och energiomställning

Länsstyrelserna ska med ett långsiktigt perspektiv främja, samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan. Inom ramen för uppdraget ska länsstyrelserna:

- arbeta för ett ökat genomslag av de nationella klimat- och energimålen inom olika sakområden, såsom miljöprövning och miljötillsyn, den lokala och regionala samhällsplaneringen, regionalt utvecklings- och tillväxtarbete och infrastrukturarbete,

20. Miljötillsyn

Länsstyrelserna ska utifrån sitt ansvar för tillsyn av miljöbalkens efterlevnad särskilt redovisa:

- hur den operativa tillsynen och andelen egeninitierad tillsyn har utvecklats sedan föregående år,
- hur den operativa tillsynen har fördelats mellan olika områden, i synnerhet hur den operativa tillsynen av avloppsanläggningar har bedrivits,
- vilka tillsynsvägledande insatser som har genomförts såväl när det gäller samordning, råd och stöd som uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn, i synnerhet tillsyn av avloppsanläggningar och enskilda avlopp, samt
- hur samverkan i Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan har bedrivits.

Redovisningen ska utformas på ett enhetligt sätt, och i dialog med Naturvårdsverket, samt, när det gäller avloppsanläggningar och enskilda avlopp, även med Havs- och vattenmyndigheten. Uppdraget ska redovisas till Naturvårdsverket den 15 februari 2019. Resultatet av tillsynen och tillsynsvägledningen av avloppsanläggningar och enskilda avlopp ska även redovisas till Havs- och vattenmyndigheten senast den 15 februari 2019.

21. Tillsyn av gränsöverskridande transporter av avfall

Länsstyrelserna ska redovisa hur den operativa tillsynen enligt den s k avfallstranportförordningen har bedrivits och hur tillgängligheten har ökat för de fem länsstyrelser som har tillsynsansvar för gränsöverskridande transporter av avfall, dvs länsstyrelserna i Norrbottens, Gävleborgs, Stockholm, Västra Götalands och Skåne län. En samlad redovisning ska lämnas till regeringen (Miljö- och energidepartementet) senast den 15 februari 2019.

23. Efterbehandling av förorenade områden

Länsstyrelserna ska redovisa hur medel från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård har använts och hur många objekt som är åtgärdade och utredda som ett resultat av tillsynen. Länsstyrelsen i Västerbotten ska lämna en samlad redovisning till Naturvårdsverket den 15 februari 2019.

24. Strategiskt VA-arbete

Länsstyrelserna ska stödja kommunerna i arbetet med att utveckla VA-planer. Länsstyrelserna ska redovisa genomförda insatser för att stödja kommunernas arbete med att utveckla strategiska VA-planer och genomförd tillsyn enligt 51 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Länsstyrelserna ska redovisa båda delarna av uppdraget till Havs- och vattenmyndigheten senast den 22 februari 2019.

25. Vattenskydd

Länsstyrelserna ska redovisa resultaten och effekterna av sitt arbete med att skydda dricksvatten, inklusive skydd av vatten som utnyttjas eller som kan komma att utnyttjas som vattentäkt enligt 7, 21 och 22 §§ miljöbalken. Av redovisningen ska även framgå vilka resultat och effekter förstärkningen av länsstyrelsernas anslag för detta ändamål har lett till.

Länsstyrelsen i Kalmar län ska sammanställa redovisningarna för 2018 och redovisa sammanställningen till regeringen (Miljö- och energidepartementet) senast den 1 mars 2019.

26. Strandskydd

Länsstyrelserna ska löpande registrera uppgifter om kommunernas och länsstyrelsens samtliga beslut om upphävande av och dispens från strandskyddet samt tillsynsbeslut i strandskyddsärenden. Uppgifterna ska efter utgången av året sammanställas i statistik som visar bl.a. hur många beslut om upphävanden och dispenser samt tillsynsbeslut som har fattats, fördelat på kommuner. Statistiken ska visa vilket ändamål upphävandet haft eller för vilken åtgärd dispensen getts och vilket särskilt skäl som ligger till grund för beslutet. Vad avser tillsynsbeslut ska ändamålet med beslutet anges.

Länsstyrelsen ska även föra uppgifter om kommunala beslut om dispens eller upphävande som överklagats eller som en länsstyrelse beslutat att överpröva enligt 19 kap. 3 b § miljöbalken, samt om kommuners och länsstyrelser beslut som överklagats. Samtliga uppgifter ska redovisas till Naturvårdsverket i enlighet med myndighetens anvisningar senast den 15 februari 2019.

27. Förelägganden inom ramen för tillsyn över vattenverksamheter

Länsstyrelserna ska redovisa hur många förelägganden inom ramen för sin tillsyn över vattenverksamheter som beslutats under 2017 och som gäller vattenkraft eller dammar. Redovisningen ska även innehålla uppgifter om något av föreläggandena har överklagats och om så är fallet även utfallet vid en överprövning, samt även redogöra för utfallet av överprövningen.

Länsstyrelsen i Jämtlands län ska sammanställa redovisningarna och redovisa sammanställningen till regeringen (Miljö- och energidepartementet) senast den 1 april 2017.

Avgränsningar

Miljötillsynsförordningens (SFS 2011:13) regler om behovsutredning och tillsynsplanen inkluderar myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Trots detta tas tillsyn enligt "Sevesolagstiftningen", samt lagen om allmänna vattentjänster med

i denna behovsutredning. Dessa tvåområden är så nära knutna till tillsyn enligt miljöbalken att det bedömts vara svårt att skilja ut och undanta denna tillsyn från miljöbalkstillsynen.

Behovsutredning naturvård

515 Tillsyn av områdesskydd (exkl. vattenskyddsområden)

Områdesskydd omfattas av miljöbalkens sjunde kapitel och inkluderar tillsyn av föreskrifter för naturreservat, Natura 2000-områden, strandskydd, biotopskydd och andra skyddade naturområden (515). Kommunen är tillsynsmyndighet för de områdesskydd som kommunen fattat beslut om, samt alla strandskyddsområden som inte omfattas av något annat skydd enligt sjunde kapitlet i miljöbalken, undantaget vattenskyddsområden och miljöskyddsområden.

Tillsyn av områdesskydd innebär att se till att bestämmelser och beslutade föreskrifter efterlevs. Arbetet innebär dels planerad tillsyn (5152*), exempelvis information till allmänhet och specifika målgrupper, tillsynskampanjer, dels händelsestyrd tillsyn (5151*) genom handläggning av inkomna tips om överträdelser. Uppsikt över exempelvis skadegörelse av anläggningar (ex. fågeltorn) och liknande eller kontroll av skötsel, vård eller anordningar inom områdena räknas inte som operativ tillsyn. Det är förvaltningstillsyn.

Det förebyggande tillsynsarbetet är viktigt för att motverka att okunskap leder till överträdelser. Det innefattar information till allmänhet och specifika målgrupper. Därutöver ska inkomna tips eller egna iakttagelser om överträdelser kontrolleras och beivras.

Kunskapen hos allmänheten är större när det gäller tillåtliga åtgärder i naturreservaten, varför informationsinsatser kan prioriteras lägre där än för exempelvis strandskydd och biotopskydd. I ett avseende är dock förebyggande tillsyn angelägen och det är skyltning i naturreservaten. Det finns tyvärr en del naturreservat med undermålig skyltning. Det kan vara för få skyltar eller äldre skyltar som gått sönder och blivit suddiga. Det är förstås en förutsättning för ökad hänsyn från allmänheten att det finns tillgängligt vilka regler som gäller.

Återkommande objekt (planerat)

Det finns knappt 520 naturreservat i Västra Götalands län, 4 nationalparker, 520 Natura 2000-områden (oftast överlappande med naturreservat och nationalparker), 192 naturminnen, 56 avgränsade biotopskyddsområden, 340 djur- och växtskyddsområden, 48 landskapsbildskydd. Miljösamverkans Sveriges beräkningsmodell har använts för att beräkna behovet av återkommande kontrollerande tillsyn för dessa skyddade områden. Objekten har klassats med olika grad av tillsynsbehov allt från så lite som 0,0125 pd per objekt till 10 pd per objekt. Här räknas också strandskyddsområden in fastän tillsynen över dessa lämpligen sker i avgränsade insatser. Inkluderat i detta är även förebyggande tillsyn i form av att ta fram informationsmaterial och andra åtgärder för att sprida kunskap om skyddsvärdet och regler i de skyddade områdena.

Det behövs särskilda insatser vid Hornborgasjön, Kosterhavets nationalpark med angränsande naturreservat samt Väderöarnas naturreservat, som har stort antal besökare. Här handlar tillsynen främst om att förhindra negativa konsekvenser av allmänhetens beteende i reservaten och nationalparker. Särskilt utbildade naturvårdsvakter ansvarar för denna typ av tillsyn och har vissa befogenheter att ingripa i uppkomna situationer.

Kosterhavets nationalpark och naturreservaten Kosteröarna, Saltö, Norra Långön, Västra Rossö samt Väderöarna. För tillsynen av områdesskyddet med tillhörande föreskrifter är en förvaltningsorganisation stationerad på Sydkoster, Kosterhavskon-toret. Samtaget besöks dessa områden av fler än 500 000 besökare per år.

För tillsynen har personalen i förvaltningen den kompetens samt de förordnanden som krävs för att kunna genomföra en effektiv tillsyn. Förordnanden avser både naturvårdsvakt och jakttillsyn. Ett samarbete är etablerat med Kustbevakningen samt andra aktörer utveckling pågår att utveckla tillsynen. Samordnad tillsyn med kustbevakningen och sjöpolisen kommer att genomföras under högsäsongen. Samordnings- och utvärderingsmöten ska hållas med Kustbevakning och Sjöpolis.

Viktigt med fortsatt tät kontakt inte minst vad gäller löpande värdering av olika föreskrifters tillämpningar samt erfarenheter från fältet.

Tillsynen sker i första hand genom förebyggande arbete (information) och gott vär-dskap men också bevakning av området. Fortsatt utbyggnad av informationsskyltar samt annan spridning av kunskapen om områdets föreskrifter kommer att ske. Per-sonal på Kosterhavskon-toret förstärks också sommartid med timanställda tillsyns-män med bevakning av Saltö, Kosterarkipelagen, Rossö/Kockholmen och Kosterha-vet Södra. En del av den planerade tillsynen i form av samverkan med Kustbevak-ningen. Den planerade tillsyn som utförs idag bidrar till en hyfsad kontroll men upp-skattningen är att åtminstone det dubbla skulle kunna göras för en fullgod kontroll.

Vid **Hornborgasjön** och i Skaraborg behöver tillsynen utvecklas och utökas. Det är viktigt att se till att besökare inte bryter mot föreskrifterna för fågelskyddsområden vid Hornborgasjön 20 mars-15 juli och Bjurum-Dagsnäs 20 mars-30 april. Extra till-syn behöver också ägnas åt att föreskrifterna för fiske följs. Hornborgasjön har be-sökare året runt vilket innebär att tillsyn behöver bedrivas hela året, men med extra insatser under vår och försommar. Platskontoret vid Hornborgasjön har en utbildad naturvårdsvakt som utför planerad tillsyn och som kan ingripa vid överträdelser. Tillsynen behöver till stor del bedrivas kvällar och helger när många människor rör sig i markerna. Utöver detta behöver den personal som arbetar i fält bedriva tillsyn i de områden de arbetar, inte minst vid besöksplatserna kring sjön. Noteringar om eventuell markägares brott enligt A-föreskrifterna i reservatet meddelas till Mari-estadskontoret för åtgärd.

Tillsynsarbetet i Skaraborg behöver förstärkas med en utbildad naturvårdsvakt med bas i Skaraborgslaget. Ett samarbete med andra naturvårdsvakter, tex vid Kosterha-vet, behöver utvecklas.

Avgränsade insatser (planerat)

Strandskyddet är ett tillsynsområde som behöver särskild uppmärksamhet. Det gäl-ler såväl land- som vattenmiljöerna. Allmänhetens kunskaper om livet under vatten bedöms som något mindre än de om landmiljön. Många överträdelser sker p.g.a. okunskap. Kunskapsspridning om strandskyddet bedöms vara av stor vikt för miljö-målen.

Eftersom strandskyddet är ett generellt områdesskydd är det inte möjligt att räkna tillsynen i återkommande objekt utan den planerade tillsynen måste ske i avgränsade insatser. Systematisk inventering av överträdelser inom strandskydd behövs, lämpli-gen görs detta i kampanjform, där särskilt avgränsade områden bearbetas både med förebyggande och kontrollerande tillsyn. Det finns drygt 400 strandskyddsområden i länet som ligger inom naturreservat, landskapsbildskydd eller Natura 2000. Av dessa kan drygt 100 betraktas som ”högriskområden” för överträdelser därför att det finns samlad tätbebyggelse eller fritidshusbebyggelse i närheten.

Även inom ett annat generellt områdesskydd, biotopskydd, finns behov av kontinuerlig tillsyn fastän det är en omöjlig uppgift att beräkna områdesskyddet som återkommande objekt. Avgränsade insatser är den enda möjligheten till planerad tillsyn. Kontroller av jordbrukets miljöstöd av stödkontrollanter visar på förluster av skyddade miljöer. Många misstänkta överträdelser som iakttar, hinner inte kontrolleras närmare utifrån biotopskyddsbestämmelserna. Under 2015 gjordes en riktad tillsyn mot biotopskyddet på tillsynsveckan, där tre olika områden valdes ut för ett tiotal kontroller i varje område. Det var lite för få kontroller för att kunna dra några generella slutsatser om överträdelsernas omfattning men vi fick en del insikter om metod och genomförande av tillsyn över biotopskyddet. I och med att den s.k. 11 b –paragrafen trädde i kraft har osäkerheten kring att driva tillsynen lättat. I de fall överträdelser sker för jordbrukets rationalisering, ges den berörda lantbrukaren möjlighet att söka dispens i efterhand. Dessa dispenser prövas på landsbygdsavdelningen. En nära kontakt hålls mellan tillsynshandläggare och prövningshandläggare. Det finns ett ständigt behov av information om biotopskydd, dels till lantbrukare, dels till kommuner som stöter på frågorna i plansammanhang, vid bygglov och fastighetsregleringar. Här finns olika möjligheter tex att kontrollera särskilda landskapsutsnitt med inledande flygbildsstudier. Det har också uppdragats ett behov av att kontrollera att skyddsvärda ängs- och betesmarker inte skadas av olika typer av exploateringar, nyodling mm. Det kan vara fråga om skadade biotopskydd inom dessa marker men också överträdelser av hänsynsreglerna inom jordbruket. Således finns ett behov av både förebyggande och kontrollerande tillsyn av biotopskyddsområden. Samverkan med landsbygdsavdelningens rådgivare behövs för att stärka den förebyggande tillsynen.

I en mätning av nedlagd tid på den händelsestyrda tillsynen visar det sig att tillsyn över naturreservat och nationalparker, alltså föreskriftsöverträdelser, är den näst största posten (strandskydd är störst och biotopskydd tredje största). En förebyggande avgränsad insats vore därför behövligt, men eftersom varje skyddat område har sina specifika förutsättningar är en samlad insats svår att genomföra.

Inkommande ärenden (händelsestyr)

Längre tillbaka har arbetet nästan enbart bestått av kontroll av inkomna tips om överträdelser inom områdesskydd. Detta medför att förebyggande tillsyn och kontroll av områdesskydd där tillsynen är särskilt angelägen (t.ex. höga naturvärden) har fått stå tillbaka oproportionerligt mycket. Det finns ett behov av rutiner och metoder för att effektivisera det händelsestyrda tillsynsarbetet till förmån för det planerade. Det finns emellertid händelsestyrd tillsyn som också är prioriterad och angelägen, men det som särskilt behöver göras för ett effektivare arbete är att snabbt identifiera inkommande ärenden som inte är överträdelser så att ingen onödig tid läggs på utredning och kontroll i dessa fall. Inkomna tips som blir tillsynsärenden har tidigare inneburit ungefär 350-400 pd per år (ca 120 ärenden). Många av tipsen gäller strandskydd.

Med en väl utvecklad planerad tillsyn vid **Hornborgasjön** beräknas den händelsestyrda tillsynen minska. Behovet av händelsestyrd tillsyn uppskattas till 10 pd under 2018, inklusive andra reservat i Skaraborg, under förutsättning att de skyltnings- och gränsmarkeringsinsatser som planeras blir genomförda.

Kosterhavets nationalpark har inneburit ett ökat behov av tillsyn. För tillsynen av Kosterhavets nationalpark med tillhörande föreskrifter har en förvaltningsorganisation byggts upp. För tillsynen av nationalparken och Kosteröarnas naturreservat samt tre intilliggande naturreservat ska personalen i förvaltningen ha erforderlig kompetens samt de förordnanden som krävs för att kunna genomföra en effektiv tillsyn. Förordnande avseende naturbevakare och jakttillsyn är avgörande. Vidare finns och

utvecklas ett samarbete angående tillsynen genom nätverk av olika aktörer som befinner sig i området, det kan vara yrkesfiskare, entreprenörer, Kosterhavets jaktvårdsförening, enskilda m.fl. Samverkan med kustbevakningen och polisen sker fortlöpande. I Kosterhavets nationalpark beräknas behovet till två heltidstjänster i tre månader för att fullt ut förhindra negativa konsekvenser av händelsestyrd tillsyn.

Det är oklart vad behovet är inom de naturreservat och andra skyddade områden som förvaltas av Västkuststiftelsen och andra externa aktörer. I dagsläget saknas redovisning från Västkuststiftelsen m.fl. vad som utgör händelsestyrd tillsyn i deras arbete.

523 Anmälan om nedläggning av jordbruksmark enligt 12 kap 9 § miljöbalken

Tillsynen omfattar samråd vid nedläggning av jordbruksmark enligt 12 kap. 9 § MB.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Det är av stor vikt att hänsyn tas till natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet i samband med ändrad markanvändning. Dessa ärenden kräver samordning med såväl kulturmiljöenheten som landsbygdsavdelningen. Behovet uppskattas till hantering av den förväntade mängden inkommande ärenden plus informationsinsatser.

525 Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken

Tillsynen omfattar hantering av samråd enligt miljöbalken 12 kap. 6 § MB avseende åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön samt att kontrollera att samrådsskyldigheten och besluten i samrådsärenden efterlevs (5251, 5252).

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Åtgärder och verksamheter som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt andra bestämmelser i miljöbalken ska enligt 12 kap 6 § miljöbalken anmälas till länsstyrelsen för samråd. Om det behövs för att skydda naturmiljön får länsstyrelsen förelägga om skademildrande åtgärder. Om detta inte är tillräckligt får länsstyrelsen förbjuda åtgärden eller verksamheten. I enlighet med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken kan vi ställa krav på att verksamhetsutövaren i anmälan utreder påverkan på naturmiljön. Det gäller i synnerhet näringsidkare. Samråd kring verksamheter och åtgärder enligt 12 kap. 6 § MB är den helt dominerande delen av den förebyggande tillsynen. Merparten av ärendena gäller nedgrävning av kraftledningar, fiberkabel och breddning av ledningsgator i skog. Här har överläggningar skett med Vattenfall om principer som ska förenkla och effektivisera handläggningen av enskilda ärenden. Även med Trafikverket (tidigare Banverket) har förts diskussioner i fråga om trädssäkring i områden där järnvägen passerar skyddad natur. Det senaste året har den stora bredbandssatsningen i länet inneburit mycket mer arbete med samråd. Arbete har pågått för att slimma processen med att hantera fiberärenden. Nya rutiner från Naturvårdsverket gällande skyddsvärda träd kan komma att innebära fler inkommande ärenden. Behovsbedömningen grundas på omfattning i tid av samråd tidigare år (350-400 pd). Enligt beräkningsmodellen så borde vi lägga mer tid på samråden (ca 500 pd), alltså mer tid per inkommande ärende men vi bedömer att det är möjligt att behålla ett effektivare arbetssätt utan att förlora i kvalitet.

Avgränsade insatser (planerat)

Inom samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken finns behov av tillsyn för att följa upp beslutade ärenden (förelägganden och förbud) samt fiberföreningar som grävt utan att ha gjort en samrådsanmälan. Någon uppföljning av våra beslut har inte gjorts på flera år och här finns ett behov av att kontrollera så att våra beslut följs.

Tillsyn på samråden kan ge lärdomar av vad besluten får för konsekvenser i naturmiljön, särskilt med tanke på den förenklade handläggningen som införts senaste åren. Om en kontroll av varje samrådsbeslut skulle göras skulle den sammanlagda tiden för detta uppgå till ca 500 pd (beräknat på 1 pd/ärende). En sådan kontrollnivå är dock inte realistisk, eftersom det inte föreligger så många fel. En mer realistisk kontrollnivå är förmodligen 15-20 % av besluten (erfarenhet från tidigare tillsynsinsatser). I så fall skulle behovet uppgå till ca 100 pd på en ärendemängd på 500 ärenden/år.

526 Tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende område-skydd

Tillsyn görs även i form av uppföljning och kontroll av meddelade tillstånd och dispenser inom områdesskydd, strandskydd och biotopskydd (5261, 5265).

Avgränsade insatser (planerat)

Det beslutas mellan 500-600 ärenden per år inom områdesskydd i länet. Det finns inget verkligt behov av att kontrollera samtliga dessa beslut i efterhand då erfarenheten visar att flertalet beslut följs i praktiken. En uppskattning är att 15-20 % av dessa ärenden skulle behöva kontrolleras i efterhand, antingen för att speciella omständigheter råder som ger anledning att misstänka att beslutet inte kommer att följas eller som stickprov för att upprätthålla legitimiteten för lagstiftningen. Det innebär att behovet skulle vara kontroll av 100-120 ärenden per år, beräknat 1 pd per ärende.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Det finns ett behov av händelsestyrd tillsyn där det av någon anledning uppdragas att beslut om dispens eller tillstånd inte har följts. Behovet har beräknats på tidigare års tid.

527 Tillsyn av artskydd, och rovdjur (även 21861, 21864, 51183)

Tillsynen omfattar kontroller och information om bestämmelserna om fridlysning av djur- och växtarter samt utsättning av vissa växt- eller djurarter enligt artskyddsförordningen (52711, 52721).

Tillsynen inkluderar verksamheter som omfattar handel, preparering, förevisning av vissa hotade arter enligt artskyddsförordningen, CITES-bestämmelserna samt förordningarna EEG-338/97 och EEG-939/97. Vidare ingår granskning och uppföljning av egenkontrollen (52712, 52722).

Tillsynen omfattar även uppgifter avseende rovdjursfrågor, särskilt i de delar som är kopplade till artskyddet. Uppgifterna består bl. a av riktade informationsinsatser om rovdjurspolitiken, förvaltningsplan, annonser om skydds jakt samt kontrollinsatser av iakttagande av förvaltningsplanen och besiktningar mm (52713, 52723, 21861, 51183).

Återkommande objekt

När det gäller handel med vilda växter och djur finns 49 tillsynsobjekt i länet. De omfattar exempelvis djurparker, zooaffärer, yrkesfiskare, preparering av djur. Kontroller av dessa verksamheter sker i samband med omprövning av tillstånd, men det finns också ett behov av ytterligare tillsyn däremellan för att se till att olaglig handel inte förekommer. Tillsynsbesök kan också initieras av tips från polis, åklagare eller andra myndigheter (Jordbruksverket eller Naturvårdsverket). Arbetet kan komma att utföras i samarbete med djurskyddsinspektörer. Det finns ibland också anledning att reagera på uppgifter i media, på internet eller uppgifter som når myndigheten på annat sätt. Enligt rekommendation från Naturvårdsverket ska djurparker få tillsynsbesök minst vart tredje år. I länet finns ca 13 objekt som klassas som djurparker. Ett tillsynsbesök beräknas ta ca 2 pd inräknat förberedelser och efterarbete. När det gäller yrkesfiske finns ett behov av kontroller vid exempel fiskeauktioner så att inte fridlysta fiskar saluförs.

Enligt artskyddsförordningen ska den som har tillstånd fortlöpande föra förteckning över de arter som hanteras i verksamheten. Dessa förteckningar ska årligen insändas till länsstyrelsen. Vid kontroll av ovanstående förteckningar kontrolleras leverantörer, köpare och nödvändiga intyg som ska finnas vid exempelvis kommersiell hantering av vissa djur. Vid denna kontroll kan nya verksamhetsutövare upptäckas och därmed följas upp. De verksamheter som bedriver handel med djur i länet men, enligt verksamhetsutövaren, inte är tillståndspliktiga kan också bli föremål för tillsyn. För verksamheter med handel och preparering beräknas tillsynen kräva 1 pd/objekt.

Uppföljning och utvärdering av verksamheter sker på ett systematiskt sätt genom insamling/registrering av data från vårt tillsynsarbete samt granskning av dessa data. Dessa uppgifter kan användas som underlag för statistik, rapportering och utvärdering. Utvärderingen kan visa på orsaker till ett väl fungerande tillsyns-/miljöarbete eller peka ut problem eller vilka behov som finns av vägledning. Härigenom erhålls också underlag för prioriteringar eller rutinförändringar m.m. i verksamheten. Eventuella påpekanden/kompletteringar följs upp och utvärderas. Särskilt viktigt är att de som varit föremål för uppföljning och utvärdering får en återkoppling och att resultaten sprids och görs tillgängligt för andra intressenter.

Polis och tull har uppmärksammat att problemen med olaglig handel av vilda växter och djur är stort. Dessa myndigheter har efterlyst ett mer omfattande tillsynsarbete. Det är således ett kraftigt eftersatt område i dagsläget.

Avgränsade insatser (planerat)

Avgränsade insatser som det finns behov av är kontroll och information vid djurmässor, kontroll näthandel och information om CITES-artskydd mm. Miljösamverkan Sverige driver nationella kampanjer med fokus på tillsyn inom olika frågor. Hitills har kampanjerna bl.a. handlat om handel med ål, störrorm, reptiler och örtmedicin i hälsokostbutiker. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att prioritera att delta i dessa nationella kampanjer. Även för de kommande åren planeras nationella kampanjer.

Det finns ett stort behov av att kontrollera den otillåtna handeln med hotade arter som sker på internet. Här är resurserna otillräckliga i dagsläget. Det är svårt att sätta en siffra på antal persondagar som kan tänkas behövas för att få en kontroll som är så pass omfattande att den avskräcker för fortsatta olagligheter. Samarbete med nationella myndigheter krävs.

Det förebyggande arbetet bedrivs i huvudsak genom uppdatering av information på hemsidan samt information och rådgivning till kommuner i olika sammanhang, både generellt och specifika planer.

Det finns ett behov av att bättre kontrollera skyddet för fridlysta arter och få bättre uppfattning om problemen, men det är ytterst svårt att arbeta med planerade kontroller eftersom fridlysta arter förekommer oregelbundet. Vissa fridlysta arter är mer utsatta för hot (t ex rovfåglar och orkidéer) och det skulle egentligen behövas punktövervakning av dessa, men detta är i praktiken inte genomförbart. I praktiken blir det så att endast tips om oegentligheter hanteras inom den händelsestyrda tillsynen. Det som däremot går att följa upp är de skydds- och kompensationsåtgärder som ställs som villkor i artskyddsbeslut. Dessa dispenser är ungefär 50 stycken per år (med lite variationer upp och ner). Räknat med 1 pd/ärende skulle uppföljningen av dessa uppgå till i snitt 50 pd per år. Det finns dock inte ett reellt behov av att kontrollera alla dessa beslut utan troligen mellan 15-20 %.

Ett samarbete med Skogsstyrelsen om artskyddet i skogliga miljöer är behövligt.

När det gäller de stora rovdjuren är vårt uppdrag att öka kunskapen om och acceptansen för rovdjur hos allmänheten och förvalta rovdjuren så att vi i länet har långsiktigt livskraftiga stammar i god samexistens med människor. Det har identifierats ett behov av en riktad insats mot illegal jakt (21861 samt 52713 och 52723). För det behövs informationsinsatser och synlighet.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Inkommande ärenden när det gäller rovdjur kan handla om brottsanmälan i samband med olovlig jakt etc. En ovanlig form av händelsestyrd tillsyn är granskning i samband med att laglig avlivning med stöd av 28 § jaktlagen anmäls (vht 21864).

För övriga delar inom verksamheten sker händelsestyrd tillsyn i de fall där Länsstyrelsen får kännedom om skador.

528 Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (bl.a. vilthägn)

Tillsynen omfattar kontroll av meddelade tillstånd och dispenser avseende terrängkörning och vattenskoter. Stängselgenombrott ingår i denna tillsyn. Tillsyn över vilthägn består av inspektioner i fält. Planerade samt efter tips från allmänheten (5281, 5282).

Tillsyn innebär också kontroll av verksamheter som innefattar marinvetenskaplig forskning från fartyg från annan stat. Tillsynen över dessa fartyg sker i huvudsak genom Kustbevakningens försorg i och med att en anmälningsplikt vid passering av territorialgränsen råder (5281, 5282).

Återkommande objekt

Länet har 184 registrerade vilthägn varav några är aktiva och innehåller vilt medan ett antal definieras som vilande (hägnägaren har signalerat att vilt åter kommer att hållas på sikt). Några hägn är ej ännu uppförda trots meddelat tillstånd.

Planerad tillsyn av återkommande objekt sker genom platsbesök. Cirka hälften av besöken är oanmälda (mer tidseffektiv) och hälften med kort föransökan. Ofta utförs även djurskyddskontroll vid tillsynstillfället. Tillsyn sker vid förnyelse av tillstånd och är oftast planerad. Vid enstaka tillfällen sker tillsyn även av hägn vars tillstånd inte behöver förnyas. Vid enstaka tillfällen sker tillsyn händelsestyrt (**inkommande**), efter tips från allmänheten.

Eftersom stängsel åldras och marker förändras och det är viktigt att hängen hålls rymningssäkra vore det önskvärt med ett tillsynsbesök i varje vilthägn åtminstone vart 5 år. Det tar ungefär 1,5 pd per hägn för kontroll i fält och skrivbordsarbete. Handläggningen är koncentrerad till ett kontor i länet i dagsläget, vilket medför

långa resor. Tyvärr prioriteras ofta hägn tillsyn/handläggning ned i konkurrens med annan vilthandläggning vilket är beklagligt med tanke på att det är vanligt förekommande med misskött vilthägn. Ofta stöter Länsstyrelsen på hägn som inte är rymningssäkra. Sveriges frilevande stammar av vildsvin, mufflon, dov-och kronhjort härrör i princip från vilthägn och fler arter med överlevnadspotential finns hägnade i Sverige.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Det inträffar händelser, t.ex. att djur rymmer ur hägn, som föranleder en händelsestyrd tillsyn av hägnen.

Länsstyrelsen har noterat ett ökat intresse för allemansrättsliga frågor. Förfrågningar om allemansrätten per telefon och e-post är många. Oftast stannar förfrågningarna vid upplysningar och goda råd, men ibland uppdagas också händelser som föranleder Länsstyrelsens ingripande med föreläggande om stängselgenombrott. Enstaka sådana inkommande ärenden handläggs efter tips och misstanke om överträdelser.

Behovsutredning vattenskydd

516 Tillsyn av vattenskyddsområden

Områdesskydd omfattas av miljöbalkens sjunde kapitel och inkluderar tillsyn av vattenskyddsområden VÄS-kod 516.

Länsstyrelsens tillsyn av vattenskyddsområden bedrivs huvudsakligen genom förebyggande information och rådgivning till kommunerna (5162). Den operativa tillsyn som bedrivits från Länsstyrelsens sida gäller främst klagomål eller överträdelser av föreskrifter för skyddsområde som anmäls till myndigheten (5161).

Uppdraget och förstärkta anslag för att långsiktigt säkra en hållbar dricksvattenförsörjning innebär ett utökat resursbehov för arbete med skydd av dricksvatten 2018 och framåt.

5161 - Händelsestyrd tillsyn

Inkommande ärenden

Behovet av händelsestyrd tillsyn inom vattenskyddsområden kommer att vara detsamma som tidigare år. Under en treårsperiod förutses behovet av tillsyn inom vattenskyddsområden vara detsamma. Behovet av den kontrollerande tillsynen kommer förmodligen minska något eftersom fler kommuner förväntas överta tillsyn, samtidigt förväntas den planerade tillsynen öka något för att stödja kommunerna. Tillsynsbehovet uppskattas till 5 dagar.

5162 - Egeninitierad tillsyn

Återkommande tillsyn

Den återkommande tillsynen innebär genomgång av medgivna dispenser och tillstånd med villkor samt avslag. Vidare ingår såväl förberedelser, besök som efterarbete. Tillsynsbehovet beräknas till 15 dagar.

Avgränsade insatser

Länsstyrelsens tillsyn av vattenskyddsområden bedrivs huvudsakligen genom förebyggande information och rådgivning till kommunerna. Den operativa tillsyn som bedrivits från Länsstyrelsens sida gäller främst klagomål eller överträdelser av föreskrifter för skyddsområde som anmäls till myndigheten. Planerade tillsynsinsatser i befintliga vattenskyddsområden kan i första hand bestå i information till dem som berörs av föreskrifterna och samordning med kommunerna som kan vara till hjälp att nå ut, då de har en högre närvaro lokalt. Här ingår också arbete med att aktivt verka för att kommunerna ska begära delegation på att överta tillsynen. Behovet uppskattas till 70 dagar.

Behovsutredning vattenverksamhet

535 Tillsyn av vattenverksamhet

Tillsynen inom VÄS 535 omfattar bl.a. hantering av anmälningssärenden enligt miljöbalkens 11 kap. (preciserat i förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. (5351). Även hantering av anmälningssärenden avseende muddring och rensning som kan skada fisket ingår i tillsynen (11 kap. 15 § MB), (5351). Arbetet omfattar vidare förebyggande information om anmälningss- och tillståndsplikten samt annan information och rådgivning till verksamhetsutövare och privatpersoner m.fl. Länsstyrelsen har tillsyn över avfall, farligt avfall och producentansvar vid de verksamheter där länsstyrelsen har tillsynen över vattenverksamheter. Länsstyrelsen har även ansvar för tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden vid vattenverksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar.

Tillsynen omfattar kontroll av hur tillstånd och domar enligt 11 kap. miljöbalken följs samt granskning och uppföljning av egenkontrollen. Arbetet omfattar även inspektioner av icke tillståndsgivna vattenverksamheter för att säkerställa att verksamheterna följer bestämmelserna i miljöbalken samt handläggning av överträdelser (5352-5353).

Tillsynen inkluderar att se till att verksamheterna har nödvändiga villkor i gällande tillstånd, samt om villkoren inte är tillräckliga, ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor eller i annat fall se till att omprövning sker av verksamheten (5352-5353).

I tillsynen ingår även uppgifter som övervakning, rapportering och information om frågeställningarna kring dammsäkerhet (5352-5353).

5350 Övergripande tillsyn - avgränsade insatser

Behovet för övergripande tillsyn 5350 uppskattas till totalt 305 dagar. Behovet av övergripande arbete inom tillsyn av vattenverksamhet med bland annat deltagande från länsstyrelsens andra enheter och funktioner såsom administratörer, jurister, fiskeexperter mm kommer fortsatt att vara högre än vad det finns resurser till. Under 2018 implementeras också en ny e-tjänst för anmälan om vattenverksamhet där det finns behov av arbete med implementering och testningar under året.

5351 Anmälningssärenden – inkommande ärenden

53511 - Anmälan enligt 11 kap. 9a §

Årligen kommer det in mer än 400 anmälningar. Behovet för prövning av anmälningsspliktiga vattenverksamheter 53511 uppskattas till 1300 dagar.

53512 - Anmälan enligt 15 §

Denna VÄS-kod gäller inte bara för bibehållande av vattnets djup och läge i diken och rinnande vatten utan även i sjöar och hav. Behovet för prövning av anmälan om rensning 53512 uppskattas till 50 dagar baserat på 1 dag per ärende.

5352 Egeninitierad tillsyn - återkommande objekt

53521 - Markavvattning

Den bedömda tidsåtgången beräknas av att en tiondel av de 5 000 markavvattningsföretagen som är legaliserade ska få tillsyn vart femte år med 2 dagar. Behovet uppskattas till 200 dagar.

53522 - Dammsäkerhetsfrågor

Baserat på nyckeltal om antal anläggningar av olika slag är behovet 288 dagar.

Återkommande tillsyn av ett urval dammar sker inom dammsäkerhetstillsynen. Urvalet bygger på vilken påverkan dammanläggningen har på samhället i händelse av haveri. Från och med 1 juli 2014 trädde en ny förordning ikraft (förordning (2014:214) om dammsäkerhet) som reglerar bland annat hur tillsynsmyndigheten utför sin tillsyn över dammsäkerheten vid svenska dammar, slussar och invallningar. Ändringarna införs i miljöbalken (MB) där Länsstyrelsen även fortsättningsvis blir tillsynsmyndighet och Svenska kraftnät är tillsynsvägledande. Förändringarna innebär i korthet att dammar formellt delas in i tre olika säkerhetsklasser, beroende på vilka konsekvenser ett dammbrott får på samhället. Länsstyrelsen får uppdraget att fatta beslut om vilken säkerhetsklass respektive damm tillhör. Alla dammar som omfattas av dammsäkerhetsförordningen ska vara klassade vid utgången av 2018. Länsstyrelserna förväntas aktivt utöva löpande tillsyn på alla klassade dammanläggningar varje år.

53523 - Vattenkraftverk med tillhörande dammar

Behovet beräknas till 444 dagar. Kraftverk under 10 MW med tillstånd behöver tillsyn med två dagar vart tredje år, medan kraftverk över 10 MW behöver tillsyn med tre dagar varje år. Kraftverk utan tillstånd behöver tillsyn med 10 dagar per objekt men Västra Götalands län anser att det är orealistiskt med en engångsinsats som mallen anger och därför anges behovet fördelat på fem år. Denna tidsperiod överensstämmer även med vattenförvaltningens åtgärdsplan.

Inom Västra Götalands län finns idag omkring 900 dammar varav cirka 300 är kända vattenkraftverk, varav 100 helt saknar miljötillstånd eller styrs av äldre lagstiftning än 1918 års vattenlag. Tillsynen av vattenkraftverk har legat på Länsstyrelserna sedan 1984 och systematisk och egeninitierad tillsyn har under lång tid varit mycket begränsad. Många vattenkraftverk har inte mottagit ett enda tillsynsbesök.

53523 - Andra dammar (i dammregistret)

Behovet beräknas till 505 dagar baserat på dels 25 dammar med tillstånd och en dag per objekt vart femte år, dels 500 dammar utan tillstånd och fem dagar per objekt fördelat på fem år och inte som en engångsinsats på ett år som mallen anger.

53523 - Vattenbortledning och vattenuttag

Behovet uppskattas till 53 dagar baserat på 152 tillstånd till bevattning och några ärenden enligt 9a § om vattenbortledning

Vid perioder med torka uppkommer särskilt behov av tillsyn inom områden med jordbruksbevattning beräknat till 6 dagar. Uppföljning sker årligen av flöden i vattendrag inför eventuellt beslut om riktlinjer för bevattning, att spara på vattnet vid torka, exempelvis i Tidån och Lidån.

53523 - Särskilt stora objekt

Göteborgs hamn

Aktiebolaget Göteborgs Hamn, GHAB, är Nordens största hamn och utgör både ett nationellt och internationellt godsnav. Inom hamnområdet pågår en stor expansion av nya hamnområden, kajanläggningar samt planerad fördjupning och breddning av farleder för att möjliggöra angöring samt hantering av dagens liksom morgondagens sjöfart, gods- och energitransporter. Väsentlig del av dessa åtgärder berör vattenområdet, med återkommande behov av tillsyn enligt Miljöbalkens 11 kap. Inom ramen för dessa både pågående och planerade åtgärder sker regelbundna möten med hamnen som ett led i kontinuerlig kunskapsöverföring liksom för att vägleda och hantera ärenden som uppkommer. Tillsynsbehovet är 70 dagar.

Tvärgrupp Göteborg

Utöver hamnens verksamhet pågår i Göteborg en omfattande utveckling inom ramen för Göteborgs ambitioner att tillgängliggöra älvstränderna för ökat bostadsbyggande och rekreation liksom infrastruktursatsningar som Länsstyrelsen hanterar i Tvärgrupp Göteborg. Omfattande byggnationer av tunnlar, broar och andra exploateringar över och under Göta älv och Sävån men även berörande grundvatten pågår vilket kräver kontinuerliga tillsynsinsatser. Projekten överlappar ofta varandra både i tid och i rum, men är enligt gällande lagstiftning prövade enskilt, varför Länsstyrelsen har en viktig roll att se till helhetssynen liksom att tillskapa en effektiv och ändamålsenlig tillsyn. I flera domar som berör åtgärderna har dessutom Länsstyrelsen pekats ut som den ansvariga myndigheten oavsett om åtgärderna innebär åtgärder enligt exempelvis 9 kap MB. Länsstyrelsen behöver se till att tillsynsinsatsen blir likvärdig mellan pågående projekt och samråd med kommunen behövs kring tillsynsuppdelningen då tillsynen också berör miljöfarlig verksamhet. Jämfört med tidigare år så kommer ytterligare projekt att tillkomma såsom t ex Järnvågen, delar av Frihamnen, tillfälliga bostäder i Lundbyhamnen och Västlänken/Olskrokens planskildhet vilket ger ett ökat tillsynsbehov. Tillsynsbehovet är 700 dagar.

53523 - Övriga objekt som har tillstånd och finns i register

Övriga objekt som har tillstånd är exempelvis farleder, muddringar, utfyllnader, pinnar, bryggor, tunnlar, kanaler, vägbroar mm och det beräknas finnas 150 objekt och behovet av tillsyn är 2 dagar per objekt. Sammanlagt är behovet 300 dagar.

5352 Egeninitierad tillsyn - avgränsade insatser

53521 - Markavvattningsföretag som inte har tillstånd

Markavvattningsföretag som inte är legaliserade har ett tillsynsbehov på 80 dagar. Det finns 2000 företag varav en tiondel beräknas få tillsyn vart femte år.

53523 - Utredning av dammar

Utredning av vilka dammar som har tillstånd är en avgränsad insats som beräknas till 25 dagar baserat på 100 objekt.

53523 - Uppföljning av större vattenverksamheter

Behovet ska baseras på antal ärenden i snitt de senaste åren och då säker statistik saknas utgörs uppföljning av större vattenverksamheter endast någon enstaka dag.

53523 - Uppföljning av anmälningar

Behovet av uppföljning av genomförda åtgärder som anmälts enligt 9a eller 15 §§ MB baseras på 25 % av antalet ärenden i snitt de senaste tre åren samt en halv dag per ärende vilket ger 55 dagar.

5353 Händelsestyrd tillsyn - inkommande ärenden

Till Länsstyrelsen inkommer årligen en stor mängd samtal gällande lagstiftning, vattendomars vattenhushållningsbestämmelser, överträdelse m.m. Några av samtalen genererar en anmälan om att lagar, bestämmelser meddelade av domstol eller äldre rätt inte följs. Vissa av förfrågningarna kan besvaras direkt medan andra leder till att ett ärende öppnas. En skattning av antalet ärenden gällande kontrollerande tillsyn per år är ca 50 st. Vissa kan avskrivas efter ringa arbetsinsats medan några kan kräva mycket kontakter, granskning och korrespondens. Tidsåtgången för de samtal där förfrågan kan besvaras direkt är svårskattad, men ska ändå tidsredovisas som händelsestyrd tillsyn. Det finns även ett behov av att i större utsträckning följa upp vattenverksamheter i utförandeskedet för att upptäcka överträdelse m.m. så tidigt som möjligt.

53531 - Markavvattning

Tillsynsbehovet uppskattas till 30 dagar baserat på 10 ärenden per år och tre dagar per ärende.

53532 - Dammsäkerhet

Normalt sett sker få tillbud kopplade till dammsäkerhet i länet. Den händelsestyrda tillsynen med koppling till dammsäkerhetsarbetet beräknas under 2018 vara så låg som 5 persondagar, vilket är en uppskattning utifrån den tid som gått åt under 2012 – 2017 med förhoppning om att tillbuden fortsatt ska vara få och mindre allvarliga, som ett resultat av den planerade tillsynen som utförts de senaste åren.

53533 - Övrig vattenverksamhet

Tillsynsbehovet uppskattas till 400 dagar vilket motsvarar den tid som behövs det senaste året. Tillsynsbehovet inom området varierar. Variationerna är ofta beroende på de hydrologiska förutsättningarna under året. Under ett torrår kan det krävas betydande tillsynsinsatser för att kontrollera att direktuttag av vatten ur små och medelstora vattendrag för bevattningsändamål inte resulterar i skador på vattendragen, medan denna arbetsuppgift inte är nödvändig under ett år med mer nederbörd. Under nederbördsrika perioder kan tillsynsinsatser istället bli aktuella i samband med översvämningssituationer. Behovet är mycket större än vad resurserna medger och kommer sannolikt att öka framöver. Vattenverksamhetsutredningen medför, om denna går igenom, att tillsynsbehovet kommer öka ytterligare. Även en ny lagstiftning förväntas komma inom kort som kan komma att öka tillsynsbehovet.

Behovsutredning miljöskydd

458 Tillsyn av åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor

Denna lagstiftning (1999:381) omfattas inte av miljöbalken men länsstyrelsen ska integrera tillsynen med den övriga miljöskyddstillsynen. Tillsynen inom området syftar till att begränsa eller förhindra att allvarliga kemikalieolyckor uppstår. Tillsynen består framför allt av granskning av säkerhetsrapporter, handlingsprogram, anmälningar, interna planer, inspektion och kontroll samt uppföljning av incidenter och driftstörningar. Länsstyrelsens insatser enligt Sevesolagen finansieras från och med 2018 med avgifter som fördelas via riktade medel på ramanslaget.

Återkommande objekt

Bedömning av det samlade tillsynsbehovet för 2018 uppgår till ca **510 pd**

De lagbundna kraven på uppdatering av dokument vart femte år innebär att tillsynsaktiviteterna måste anpassas efter detta. Granskning av säkerhetsrapporter och handlingsprogram görs vart femte år, då stora mängder av ärenden kommer in samtidigt.

Egeninitierad och händelsestyrd tillsyn

Länsstyrelsen har tillsyn över 33 verksamheter på den högre kravnivån samt 73 verksamheter på lägre kravnivån, varav 45 bergtäkter. Av dessa har Länsstyrelsen även tillsynen enligt 9 kap miljöbalken på flertalet av verksamheterna på högre kravnivån och ca en tredjedel av verksamheterna på lägre kravnivån. För övriga verksamheter har tillsynen enligt miljöbalken överlåtits till respektive kommun. I den planerade tillsynen ingår granskning av säkerhetsrapporter, anmälningsärenden m.m. samt planerade tillsynsbesök. Anläggningar på den högre kravnivån lämnar in säkerhetsrapport minst vart 5:e år eller i samband med tillståndsprövning enligt miljöbalken. Verksamheter på den lägre kravnivån lämnar på motsvarande sätt in handlingsprogram minst vart 5:e år. Granskningen av säkerhetsrapporter och handlingsprogram sker därmed antingen som en del av Länsstyrelsens tillsyn eller vid prövningsmyndighetens tillståndsförfarande.

Vid sidan av den planerade tillsynen finns även den händelsestyrda. Det handlar om uppföljning av inträffande incidenter och olyckor, men även förändringar vid anläggningarna som kan motivera en utökad tillsyn. Den händelsestyrda tillsynen är tidvis av relativt stor omfattning vilket kan förklaras av att länet hyser många stora och komplexa processindustrier där förändringar är vanliga och där olyckor kan få allvarliga konsekvenser för hälsa och miljö.

I samordningen av Sevesotillsynen ingår att göra en detaljerad planering av tillsynen. Detta omfattar tillsynsplan och tillsynsprogram. Dessutom skall rapportering ske till EU via MSB. I samordningen ingår även att ge vägledning och stöd vid tillsynsbesök, beslut om avgifter för Sevesotillsyn, intern och extern uppföljning mm.

Resursbehov

Resursbehovet räknas fram genom att utgå från MSB:s tilldelning av medel 2016 som innebär 48 000 kr för anläggning på högre kravnivån och 16 000 kr för anläggning på lägre kravnivån, vilket är lägre jämfört med det tidigare förslaget som använts för att bedöma resursbehovet. Avgiften räknas om till ett tillsynsbehov genom att dividera varje avgift med timkostnaden 800 kronor. I det framräknade resursbehovet ingår både egeninitierad och händelsestyrd tillsyn då vi räknar med att den

tillsynsinsats som avgiften omfattar i de flesta fall täcker även den händelsestyrda tillsynen.

Typ av verksamhet	Avgift/behov per verksamhet	Antal i länet	Summa behov (tim)
Högre Kravnivå	48000kr/800 kr=60 h	33	1980
Lägre Kravnivå	16000kr/800kr=20 h	73*	1460
*varav 45 bergtakter			
	Summa	106	3440

Summa behov operativ tillsyn 3440 h/8 h= 430 pd, varav 90 pd för bergtakterna.

Resursbehovet för samordning, samverkan etc sätts till ca 80 pd (640 h) per år. Vid beräkningen av det totala resursbehovet enligt Miljösamverkans modell anges detta behov som en avgränsad insats.

Resursbehovet på 510 pd ovan, kan ses som ett genomsnittligt mått på behovet per år, sett över t.ex. en 5-årsperiod med variationer i tillsynsinsatser men inkluderande ett visst mått av samordning, uppföljning, samverkan och insatser för prövning.

Sedan 2016 har vi fått betydligt mer anpassat anslag för Sevesotillsynen jämfört med tidigare. Nuvarande anslag bedöms ligga i samma storleksordning som det bedömda behovet utifrån våra anpassade tillsynsprogram.

Dock saknas ersättning för arbete med bergtakter som omfattas av Seveso, vilket medför att tillsyn vid dessa inte kan prioriteras.

555 Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

Tillsynen omfattar i huvudsak kontroll av hur villkoren i givna tillstånd efterlevs för miljöfarliga verksamheter med beteckningen A eller B i förordningen (1998:899) om miljöfarliga verksamheter och hälsoskydd. Länsstyrelsen kan överlåta tillsyn enligt 9 kap. miljöbalken till den kommunala tillsynsmyndigheten. Där länsstyrelsen har tillsynsansvaret enligt 9 kap. miljöbalken har länsstyrelsen även tillsynen över avfall, farligt avfall och producentansvar (15 kap.) samt tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden inom miljöfarliga verksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar (14 kap).

Återkommande objekt

Bedömning av det samlade tillsynsbehovet för återkommande tillsyn uppgår till ca **2918 pd** för år 2018.

Länsstyrelsen har tillsynen över ca 300 miljöfarliga verksamheter. Dessa utgörs bl.a. av avloppsreningsverk, avfallsanläggningar, energianläggningar, jordbruk, verkstadsindustri, petrokemisk industri, hamnverksamhet, raffinaderier, ytbehandlare och täkter. Speciellt för vårt län är den stora mängden tung, miljöstörande industri såsom petrokemi, raffinaderier, fordonsindustri och stor hamnverksamhet. Av dessa

är 79 st klassade som verksamheter som berörs av Industriutsläppsförordningen (IED-direktivet).

Planerad och händelsestyrd tillsyn

Tillsynen omfattar bland annat kontroll av verksamheternas efterlevnad av villkor och tillstånd samt åtgärder för att vid behov åstadkomma rättelse. Inom tillsynen ingår att hantera anmälningsärenden, incidentrapporter, klagomål, att granska/följa upp egenkontrollen samt efterlevnaden av rapporteringsskyldigheterna så som miljörapporter. Länsstyrelsen ska också genom rådgivning, information och liknande skapa förutsättningar för att balkens ändamål ska tillgodoses. Tillsynen omfattar även att se till att verksamheterna har nödvändiga villkor i gällande tillstånd. Om villkoren inte är tillräckliga ska tillsynsmyndigheten ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor, och i annat fall se till att omprövning sker av verksamheten.

Från år 2013 påverkades en stor del av tillsynen av de bestämmelser som följer av IED-direktivet (Industrial Emission directive). Detta medförde krav på bl. a besöksintervall samt uppföljning av hur berörda verksamheter uppfyller beslutade BREF-dokument och slutsatser om bästa möjliga teknik (BAT).

I den planerade tillsynen ingår att granska verksamheternas inlämnade miljörapporter, besiktningrapporter, månadsrapporter etc. och vidta åtgärder om så behövs. Här ingår även att genomföra egeninitierade besök vid verksamheterna samt att genom rådgivning, information och liknande skapa förutsättningar för att miljöbalkens ändamål tillgodoses och verksamheternas miljöpåverkan minskas. Det kan även innefatta genomförande av särskilda tillsynsprojekt för att lyfta en speciell fråga som till exempel energianvändning, åtgärder kopplade till vattendirektivet m.m.

En stor del av tillsynen utgörs av handläggning av anmälningsärenden där verksamheterna anmäler olika förändringar. Den händelsestyrda tillsynen utgörs även av handläggning av driftstörningar, tillbud och haverier samt hantering av klagomål på verksamheterna.

Resursbehov

Resursbehovet omfattar alla länsstyrelsens tillsynsobjekt inom miljöfarliga verksamheter. Alla beräkningar görs utifrån timavgiften på 800 kr/h (FAPT 3 kap 11 §).

Resursbehovet har räknats fram genom att utgå från den tillsynsavgift som verksamheterna betalar. Tillsynsavgiftena motsvarar 57 % av den totala avgiften för lantbruk, 30 % för täkter samt 65 % för övriga verksamheter. Den övriga delen av avgiften ska täcka prövningens kostnader. Andelen tillsynsavgift utgår från skillnaden i avgift beroende på om tillsynen är överlåten till en kommun eller inte. Avgiften räknas därefter om till ett tillsynsbehov genom att dividera varje avgift med timkostnaden 800 kronor per timme. I resursbehovet ingår både planerad och inkommande ärenden (då vi räknar med att den tillsynsinsats som avgiften omfattar täcker även den händelsestyrda tillsynen. Enbart utifrån tillsynsavgifterna uppgår resursbehovet till **1667 pd**.

Avgifterna för branscherna täkter och jordbruk genererar ett väldigt lågt resursbehov. För att kompensera för detta felvisande resursbehov samt för våra uppgifter av administrativ karaktär görs ett schablonmässigt tillägg på 20 timmar/tillsynsobjekt, motsvarande **750 pd**.

Länsstyrelsen har tillsynen 79 verksamheter som berörs av IED-direktivet. Bestämmelserna i direktivet innebär bl a krav på regelbundna tillsynsbesök med 1-3 års intervall, återbesök inom sex månader om allvarligt fall av bristande efterlevnad av villkoren konstateras, samt krav på att en skriftlig handling upprättas efter besöket av tillsynsmyndigheten. Direktivet innebär också att tillsynsmyndigheten ska rapportera en del uppgifter till EU-kommissionen rörande tillsynen.

För de tillsynsinsatser som tillkommit med anledning av bestämmelserna kopplade till IED-direktivet görs bedömningen att resursbehovet utöver det som motsvaras av avgiften uppgår till **48 timmar** extra för IUV-objekt som har beslutade BAT-slutsatser (48 st). Denna tid omfattar genomgång med berörda verksamheter av hur de uppfyller beslutade BAT-slutsatser och BREF. För IUV-objekt som ännu inte har beslutade BAT-slutsatser görs bedömningen att det tillkommer ett årligt behov på **24 timmar** per verksamhet (1231 st). Denna tid behövs för förberedelse av berörda verksamheter inför kommande BAT-slutsatser och BREF-dokument *samt hantering av statusrapporter rörande förorenade områden*. Resursbehovet för tillsynsbesök vid de verksamheter som, enligt krav i Industriutsläppsförordningen, ska besökas årligen eller vart tredje år beräknas ingå i tidigare framräknat behov utifrån tillsynsavgiften. Totalt utgör det extra resursbehovet för hanteringen av frågor rörande IED **381 pd**.

För verksamheter som fortfarande regleras av tillstånd beslutade med stöd av miljöskyddslagen görs dessutom ett tillägg på **20 timmar per objekt (48 st)**. För verksamheter med miljöbalkstillstånd görs inget extra tidstillägg. Orsaken är att tillsynen vid verksamheter med äldre tillstånd bedöms som mer tidskrävande då bl.a. villkoren kan vara svårare att följa upp samt att särskilda insatser krävs för att få verksamheten att omprövas frivilligt. Totalt uppgår detta resursbehov till **120 pd**.

Summan av dessa tider blir det totala resursbehovet för miljöfarliga verksamheter som utgör **2918 pd**.

565 Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer

Återkommande objekt

Huvuddelen av Länsstyrelsens tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt inom 555 och 535.

5651 Köldmedierapporter

Återkommande objekt

Tillsynsbehovet uppgår till **12,5 pd**.

Länsstyrelsen ansvarar för granskning av köldmedierapporter för de verksamheter länsstyrelsen har tillsynen över. Tillsyn omfattar kontroll av att rapporten kommit in samt granskning av att kontrollen gjorts på rätt sätt och med rätt frekvens. Tid skulle behöva avsättas för kompetensutveckling då lagstiftningen på området förändrats på senare tid.

566 Tillsyn av avfall och producentansvar

Huvuddelen av Länsstyrelsens tillsyn inom avfallsområdet hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt inom 555 och 535.

De tillsynsuppgifter som redovisas under denna kod är i huvudsak tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT) enligt EG-förordningen 1013/2006 om transport av avfall. I tillsynen ska Länsstyrelsen samverka med Polisen, Tullverket och Kustbevakningen. Länsstyrelsen i Västra Götaland har numera även tillsynsansvaret inom Värmlands, Hallands och Jönköpings län. Utöver detta granskar Länsstyrelsen även kommunernas avfallsplaner (5663) samt handlägger ärenden rörande transporter av avfall.

5662 Transport av avfall/farligt avfall

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Tillsynsbehovet uppskattas till ca **25 dagar**.

Avfall och farligt avfall får endast transporteras av den som har särskilt tillstånd av Länsstyrelsen, eller i vissa fall gjort en anmälan om det farliga avfallet kommer från en yrkesmässig verksamhet. Anmälan ska även göras vid yrkesmässig insamling av avfall och avfallshantering av handlare eller mäklare. Handläggningen av anmälningsärendena beräknas ta ca 25 pd i anspråk, vilket bedömts vara lika med behovet.

5663 Kommunala avfallsplaner

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Tillsynsbehovet uppskattas till **60 timmar**.

Länsstyrelsen ska granska och lämna synpunkter på kommunernas renhållningsordningar som innehåller dels föreskrifter dels en avfallsplan. Vi har under ett antal år lagt ner ett par dagar per år på denna arbetsuppgift vilket tidigare bedömts utgöra behovet. Den 1 maj 2017 reviderades Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:2) och vägledning (Rapport 6760) om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall^[1], vilket innebär nya krav på innehåll i avfallsplanerna. Större fokus läggs på mål och åtgärder samt samordning med andra kommunala planer. Vidare ska en översyn av avfallsplanerna göras vart fjärde år. Detta medför att Länsstyrelsens arbetssätt/prioriteringar eventuellt måste ses över på sikt då nya krav på innehåll samt översyn av avfallsplanerna vart fjärde år medför ett ökat krav på granskning från Länsstyrelsens sida. För kommande år kommer troligtvis därav resursbehovet att öka avsevärt. Behovet räknas då fram genom att dela antal kommuner i länet med 4 (granskning vart fjärde år) och multiplicera detta med 10 tim/plan (10*49/4), vilket skulle innebära ett totalt behov om ca 123 timmar.

Kommunernas arbete med uppdatering av avfallsplanerna kommer troligast påbörjas efter föreskrifternas antagande och pågå under ett antal månader. Därför bedömdes resursbehovet under 2018 endast till ca 60 timmar, för att kommande år öka till drygt 120 timmar per år.

5664 Gränsöverskridande avfallstransporter

Tillsynsbehovet uppskattas till ca **3 åa=660 pd**.

^[1] <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6760-1.pdf?pid=20508>

Länsstyrelsen utför tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT) enligt EG-förordningen 1013/2006 om transport av avfall samt enligt miljötillsynsförordningen (2011:3). Detta innebär inspektion av verksamheter samt att utföra stickprovskontroller av avfallstransporter vid hamnar och gränsövergångar. I tillsynen som oftast är händelsestyrd samverkar Länsstyrelsen i första hand med Tullverket vid kontroller av gränsöverskridande avfallstransporter men samverkan sker även med Polismyndigheten, Kustbevakningen, Naturvårdsverket, länsstyrelserna och kommunerna. Tullverket är den myndighet som till största delen initierar kontrollobjekten genom att selektera i exportflödet och göra urval av misstänkta illegala avfallstransporter. Avfallstransporter på väg eller med tåg, exempelvis vid gränsövergångar är också föremål för tillsyn.

Fr.o.m. 2016 har tillsynen över GRÖT koncentrerats till 5 länsstyrelser i landet. Länsstyrelsen i Västra Götaland har nu även tillsynsansvaret i Hallands, Jönköpings och Värmlands län. Under 2016 har en kartläggning gjorts av omfattningen av illegala transporter och därmed vilket tillsynsbehov som finns.

Från och med 2018 har länsstyrelsen fått ett tillskott på 1 åa med syfte att öka samordningen mellan de 5 länen samt för att bättre kunna täcka upp semesterperioderna. Ytterligare medel kommer att tilldelas länsstyrelsen både 2019 och 2020. I den satsningen ingår att ordna jourberedskap helger, kvällar och nätter.

Avgränsade insatser (planerat)

Tillsynsbehovet uppskattas till 1,5 åa = 330 pd.

Länsstyrelsen deltar i den strategiska samverkansgruppen för tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter som Naturvårdsverket samordnar samt i en regional samverkansgrupp tillsammans med polis, åklagare, tullverket, kustbevakningen och kommuner.

I resursbehovet ingår också medverkan i olika planerade tillsynsinsatser; nationella, internationella eller regionala.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Tullverket kan initiera tillsynsinsatser vid misstanke om gränsöverskridande transport av avfall. Länsstyrelsen deltar i dessa insatser. Tillsynsbehovet uppskattas till 1,5 åa= 330 pd.

5666 Planerad/egeninitierad tillsyn av dumpning

Återkommande objekt

Göteborgs Hamns AB, Trafikverket, Göteborgs stad samt Fortifikationsverket har fått en dispens för att nyttja dumpningsplatsen vid Vinga för större dumpningar vilket medför tillsynsbehov. Tillsynen består av samordning och uppföljning av själva dumpningen, kontroll av miljöeffekterna runt dumpningsplatsen/dumpningsplatserna, inläsning av miljörapporter och SPI undersökningar och bedömning av lämpligheten till fortsatt nyttjande av dumpningsplatserna måste ske. Tillsynsbehovet uppskattas till 10 dagar.

Avgränsade insatser

Dumpningsprojektet gällande utvärdering av befintliga och möjliga områden fortsätter, där det kommer läggas tid på att sammanställa material, intern rapportering

samt kommunicering till externa parter. Ett kontinuerligt arbete sker vidare med utformning av mallar, rutiner och hemsida. Vidare sker årlig rapportering av dumpningsdispenser till HaV. Tillsynsbehovet uppskattas till 40 dagar.

5667 Händelsestyrd tillsyn av dumpning

Inkommande ärenden

Den händelsestyrda tillsynen som utövas av Länsstyrelsen över dumpningsdispenser är skrivbordstillsyn innefattande, kontinuerlig uppdatering av kontrollprogram, uppföljning enligt tillstånd och hantering av tippningsjournaler. Tillsynen sker i samarbete med Kustbevakningen som utför den operativa tillsynen i fält. Tillsynsbehovet uppskattas till 20 dagar

567 Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd

5671 Händelsestyrd tillsyn, övrigt

Resursbehovet för övrig händelsestyrd tillsyn uppskattas till ca **10 pd** per år.

5673 Tillsyn enligt lagen om allmänna vattentjänster

Tillsynsbehovet uppgår till **188 pd**.

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Tillsyn omfattar kommunens skyldigheter att tillhandahålla dricksvatten och avlopp för kommuninvånarna. Detta är också sammankopplat med ett regionalt ansvar för planering av vattenförsörjning och med att hjälpa kommunerna med råd och stöd beträffande deras planering av vatten- och avloppsförsörjning.

Avgränsade insatser (planerat)

Det saknas en samlad bild av hur situationen ser ut i de olika kommunerna och i vilken utsträckning det finns ett behov av att lösa vatten- och avloppsfrågan i områden där kommunalt VA saknas men ska finnas. VA-planer bör vara det huvudsakliga instrumentet för att få en samlad bild av hur kommunen planerar att lösa VA i samtliga områden, men det kan även finnas ett behov att göra en inventering av vissa områden i länet. Därefter förs en dialog med kommunerna om hur de bör hantera tveksamma områden. Detta arbete kan sedan leda till behov av att förelägga om åtgärder utifrån LAV. Tid behöver i så fall även avsättas för att följa upp föreläggandena och medverka i överklagningsprocesser.

Resursbehovet för ett sådant inventerings- och dialogarbete samt arbete med ev. förelägganden uppgår till 15 pd/kommun. Det är rimligt att utgå från att det arbetet ska göras för alla kommuner under en sexårscykel så det totala behovet per år blir $(15 \cdot 49) / 6 \text{ år} = 123 \text{ pd}$.

Efter en sådan insats krävs uppföljning av t ex förelägganden eller redovisningar från kommunerna i några år och det beräknas ta 5 pd/år så länge som man bedömer att det behövs. Då det inte genomförts något inventeringsarbete i vårt län finns det ännu inte något behov av resurser för uppföljning.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Den händelsestyrda tillsynen utgörs av handläggning av de ärenden som inkommer till Länsstyrelsen samt rådgivning och stöd till enskilda personer som kontaktar Länsstyrelsen för att få hjälp med att lösa vatten- och avloppsfrågan i ett större sammanhang. Tid behöver också avsättas för att följa upp föreläggandena samt medverka i överklagningsprocesser. Resursbehovet för att bedriva tillsyn i den omfattning som gjorts hittills bedöms till ca **60 pd**.

Behovsutredning förorenade områden och miljöriskområden

Tillsynen omfattar potentiella och konstaterade föroreningssskador. Den planerade tillsynen sker stegvis och börjar, om det behövs, med ansvarsutredning (5754), följt av undersökningar genom frivilliga åtaganden, undersökningar genom krav, åtgärder samt uppföljning/kontroll (5756). Dessutom omfattar tillsynsansvaret händelsestyrd tillsyn vid pågående verksamheter (5751), avslutade verksamheter (5752) samt vid exploatering (5753) där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

För den operativa tillsynen utgör behovet enligt behovsmodellen **695 pd**.

Återkommande objekt

Sammantaget bedöms behovet 2018 för operativ tillsyn på återkommande objekt enligt behovsmodellen vara ca **586 pd**.

Länsstyrelsen har ett uppdrag att via tillsynsinsatser se till att det vid misstänkta eller konstaterade förorenade objekt utförs undersökningar och nödvändiga efterbehandlingsåtgärder. Tillsynsarbetet omfattar både verksamheter i drift och nedlagda verksamheter där det fortfarande finns någon ansvarig och där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Bidrag för tillsyn erhålls årligen från Naturvårdsverket.

Prioriterade förorenade områden, d.v.s. områden med riskklass 1 eller 2 är att betrakta som motsvarande *återkommande* tillsynsobjekt. Den återkommande tillsynen initieras i de flesta fall av tillsynsmyndigheten, men kan även aktualiseras av händelsestyrda faktorer såsom exploatering eller nedläggning av verksamhet. Den återkommande tillsynen kan riktas mot såväl nedlagda verksamheter som verksamheter som fortfarande är i drift. Alla tillsynsinsatser som är nödvändiga och omfattar de prioriterade objekten utgör således återkommande tillsyn.

Det antal områden som behöver hanteras årligen behöver tidsättas. För detta finns en nationellt framtagen beräkningsmodell. Detaljeringsgraden och tiderna används för att nivåändela de prioriterade områdena i omfattande (150 dagar), relativt omfattande (75 dagar) och ej omfattande (25 dagar) objekt. Antalet områden i respektive nivå multipliceras sedan med den ansatta schablontiden vilket ger ett totalt resursbehov för *återkommande tillsyn* fram till 2050. Det totala resursbehovet delas med antal återstående år t.o.m. 2050 för ett årligt behov som sedan kan läggas in i den löpande treårsplaneringen.

Det kan dock konstateras att uppskattningen av tid enligt modellberäkningen blir för låg för de mycket stora pågående verksamheterna med kända föroreningar. Vi har därför delat in objekten med omfattande resursbehov (förutom 150 pd) i ytterligare två nivåer; 300 pd (12 stycken) samt 400 pd (2 stycken).

Avgränsade insatser

Inom länet pågår endast ett projekt i denna kategori, nämligen inrättande av miljöriskområde vid Ranstad. Bedömt resursbehov uppgår till **54 pd** för 2018.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Den händelsestyrda operativa tillsynens behov 2018 bedöms uppgå till ca **55 pd**.

Ej prioriterade förorenade områden, dvs. områden med riskklass 3 och 4 inklusive enbart identifierade områden är att betrakta som *inkommande ärenden*. Den inkom-

mande tillsynen initieras i princip uteslutande av händelsestyrda faktorer, men i enskilda fall kan det givetvis förekomma att tillsynsmyndigheten initierar inkommande tillsyn även för ej prioriterade förorenade områden.

Avseende behovet för *inkommande tillsyn* kan detta beräknas utgående från länens egna erfarenheter om antal ärenden/områden samt tidsåtgång för dessa, vilket bedöms uppgå till 5 pd per år. Anledningen till det låga resursbehovet är att den absoluta majoriteten av denna ärendetyp har kommunal tillsyn. I princip ska alla tillsynsinsatser som inte berör prioriterade förorenade områden räknas till behovet för inkommande tillsyn. Denna händelsestyrda tillsyn kan utgöras av arbete med akuta åtgärder vid läckage och olyckor, men även åtgärder vid exploateringar, nedläggning av verksamheter, etc.

En stor osäkerhet utgör tillsynsbehovet för den planerade byggnationen av infrastrukturprojektet Västlänken de närmaste åren, med Trafikverket som genomför åtgärderna som huvudman. Länsstyrelsens tillsynsbehov kan uppgå till 50 pd per år under de kommande 3 åren.

Underlag

Sammanställning av tillsynsbehov för rapportering till Naturvårdsverket (Excel)

Register Miljöfarlig verksamhet (Miljö-Reda)

Register Sevesoverksamheter (Excel)

Register Vattenverksamheter (Platina)

Tillsynsbehov Miljöfarlig verksamhet (Excel)

Vilthägnregister (Excel)

Register över CITES-verksamheter

Regionalt program 2018-2020 Förorenade områden i Västra Götalands län

Prioriteringslista över förorenade områden i Västra Götalands län okt 2015

Tillsynsplan Seveso

Miljösamverkan Sveriges modell för behovsutredning

m.m.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN